

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lotterilag samt till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 februari 2000 regeringens proposition med förslag till lotterilag samt till vissa lagar som har samband med den (RP 197/1999 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat en lagmotion (LM 12/2000 rd — Rauha-Maria Mertjärvi /gröna m.fl.) med förslag till lag om ändring av 2 kap. 5 § 2 mom. konsumentskyddslagen. Motionen remitterades till utskottet den 15 mars 2000.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet, jord- och skogsbruksutskottet, kulturutskottet och social- och hälsovårdsutskottet lämnat utlåtanden i saken (GrUU 23/2000 rd, JsUU 6/2000 rd, KuUU 15/2000 rd, ShUU 2/2000 rd). Dessutom begärde utskottet den 27 april 2001 ett kompletterande utlåtande av grundlagsutskottet (GrUU 22/2001 rd). Utlåtandena och begäran om ett kompletterande utlåtande ingår som bilagor till betänkandet.

Förvaltningsutskottet har med beaktande av 28 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland begärt utlåtande från landskapet Åland.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Jouni Laiho och konsultative tjänstemannen Tuula Sundström, inrikesministeriet
- lantrådet Roger Nordlund, Ålands landskapsstyrelse
- budgetrådet Raija Koskinen, finansministeriet
- regeringsrådet Riitta Kaivosoja, undervisningsministeriet
- regeringsrådet Timo Tolvi, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsrådet Martti Simola och lagstiftningsrådet Kirsi Salo, justitieministeriet
- regeringssekreterare Matti Pulkkinen, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Ulla Karhu, handels- och industriministeriet
- dataombudsmannen Reijo Aarnio
- överinspektör Sanna Heikinheimo, Centralkriminalpolisen
- överinspektör Leena Lindström, Konsumentverket
- specialforskare Sinikka Loikkanen, Konkurrentverket
- ordföranden, riksdagsledamot Matti Saarienen, Statens idrottsråd
- ordförande Risto Ruohonen, centralkommisionen för konst
- vice ordförande Jaakko Kuusela, penninginsamlings- och varulotterinämden

- förvaltningschef Hedvig Mikkolanniemi, Finlands Akademi
- informationschef Jan Rydman, Vetenskapliga samfundens delegation
- förvaltningsdirektör John Eric Westö, Finlands Nationalopera
- avdelningschef Timo Lappi, Centralhandelskammaren
- överdomare Juhani Silén, Tavastehus förvaltningsdomstol
- landshövding Peter Lindbäck, länsstyrelsen på Åland
- överinspektör Asta Sark, länsstyrelsen i Södra Finlands län
- överkommissarie Leena Piipponen, polisinsrättningen i Helsingfors härad, samtidigt som representant för Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
- byråsekreterare Ritva Suomento, polisinsrättningen i Åbo härad
- sakkunnige Juha Mynttinen, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Matti Ahde och teknologichef Riku Soininen, Oy Veikkaus Ab
- direktör Seppo Pyykkönen, vice verkställande direktör Esko Romppainen och teknologidirektör Pasi Riihilahti, Penningautomatföreningen
- verkställande direktör Ilmari Halinen, Finlands Hippos rf
- produktchef Eero Tulla, Posten Finland Ab
- verkställande direktör Jorma Härkönen, MTV3-Tele Ab
- ansvariga juristen Kirsi-Marja Okkonen, Rundradion Ab
- utvecklingschef Martin Andersson, Sonera Ab
- producent Petteri Niskanen, Arpajaistoinisto Onnenarpa Oy
- chefsjuristen Eero Mörä, Förbundet för Kommersiella Televisioner i Finland rf, samtidigt som representant för Alma Media Abp
- verkställande direktör Hans Ahlström, Ålands Redarförening rf, samtidigt som representant för Finlands Rederiförening rf
- verkställande direktör Matti Ahtomies, Tidskrifternas Förbund rf, samtidigt som representant för Tidningarnas Förbund rf
- ekonomichef Teuvo Holopainen, Finlands Bollförbund rf
- vice ordförande Kari Impivaara, Bingoalan työntajaja- ja toimialajärjestö ry, samtidigt som representant för Suomen Bingojärjestöjen Keskusliitto ry
- ordförande Päivi Varpasuo, Kvinnoorganisationernas Centralförbund rf
- direktör Jari Perko, Tietoliikenteen ja Tietotekniikan Keskusliitto Ficom ry, samtidigt som representant för Finnet-förbundet rf
- juristen Teuvo Juurela, Suomen Suoramarkkinointiliitto ry
- ombudsman Mikko Katajisto, Kultareuna ry
- ordförande Jarmo Sainio, vice ordförande Jouko Kousa och styrelsemedlem Seppo Henrikson, Automaattivuokraajat ry
- projektchef Kerstin Ekman och planeringschef Mauri Oksanen, Finlands Idrott rf
- verkställande direktör Jyrki Ojala, Finlands Kabeltelevisionförbund rf
- direktör Martti Pallari och juridiska ombudsmannen Tytti Peltonen, Företagarna i Finland rf
- verkställande direktör Onni Roiha, Tavaraarpa ry
- ombudsman Matti Räisänen, Handels Centralförbund rf
- generalsekreterare Jouko Vasama, Social- och hälsovårdsorganisationernas Samarbetsförening SAF rf
- verkställande direktör Lars Porko, Ålands penningautomatförening
- professor Arvo Myllymäki
- professor Olli Mäenpää
- professor Kaarlo Tuori.

Dessutom har utskottet fått skriftligt utlåtande från

- riksdagens kvinnonätverk
- kommunikationsministeriet
- delegationen för ungdomsärenden
- högsta förvaltningsdomstolen
- Ålands landskapsstyrelse
- Teleförvaltningscentralen

- Finlands Nationalteater
- Stiftelsen Barnens Dag
- Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraat-tilakimiesten edunvalvontajärjö PUSH ry
- Poliisin lääninjohdon viranhaltijat ry
- Mannerheims Barnskyddsförbund rf
- Finlands Ungdomssamarbete Allians rf
- Reklambyråernas Förbund rf
- Finlands Hotell- och Restaurangförbund rf
- Suomen Bensiinikauppiain Liitto SBL ry
- Bokföringsbyråernas Förbund
- Annonsörernas Förbund
- Greyhound Racing Liitto GRL ry.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Regeringens proposition

Regeringen föreslår en ny lotterilag. Lagförslaget omfattar de viktigaste bestämmelserna om anordnande av lotterier och tillsynen över detta, redovisning av avkastningen från lotterier och de ändamål som avkastningen kan användas för och om tillsynen över användningen.

I lagen föreslås en allmän bestämmelse om rätt att anordna lotterier. Endast allmännyttiga sammanslutningar skall få anordna lotterier för att förvärva medel för att främja allmännyttig verksamhet.

Lagen föreslås innehålla en uttömmande definition av begreppet lotteri. Den skall tillämpas på alla sådana lotterier som det är möjligt att delta i mot vederlag och få en vinst värd pengar antingen helt eller delvis beroende på slumpen.

De tillåtna formerna för lotteri skall definieras uttömmande i lagen. Det skall vara straffbart att ordna lotterier på annat sätt. Lotterier får inte ordnas så att spelarna kan delta på kredit eller mot pant.

Lotterier skall i regel fortfarande bara få anordnas efter tillstånd. I tillståndet för ett varulotteri kan det föreskrivas att den som i praktiken anordnar lotterier svarar för det i stället för tillståndshavaren. Förordnandet kan ges fysiska personer, sammanslutningar eller stiftelser som avses i lagen angående rättighet att idka näring.

Tillstånd för penningspel ges av statsrådet. Tillståndet beviljas alltid för en viss tid. Tillstånd för penningspel kan bara beviljas sammanslutningar, som bildats för penningspel av den typ som anges i lagen. För att garantera rättssäkerheten för deltagare i penningspel, förhindra

oegentligheter och brott och minska de sociala olägenheter som spelandet medför skall bara ett tillstånd kunna beviljas för ett och samma penningspel under samma tid.

I lagen skall ingå en detaljerad förteckning över de ändamål som avkastningen från penningspel kan användas för. Medel som förvärvats genom varulotterier, bingospel eller gissningstävlingar eller genom att tillhandahålla varuvinstautomater skall få användas bara för det ändamål som anges i tillståndet.

Tillsynen över anordnandet av lotterier skall effektiviseras och tillsynsorganisationerna förtydligas och förstärkas. Tillsynen skall gälla alla typer av lotterier. Vissa näringsidkare har mot avgift fått hålla sådana spelautomater och andra spelanordningar till allmänhetens förfogande som har gett varor eller andra förmåner värda pengar eller mot dem utväxlingsbara spelmarker i vinst. Villkoret har varit att automaterna och anordningarna har förvärvats före den 1 juni 1970. Också på tivolin och nöjesparker har det varit tillåtet mot avgift att hålla spelautomater och spelanordningar som ger olika slag av varuvinster till allmänhetens förfogande.

Vissa näringsidkare samt nöjesparker och tivolin föreslås få behålla sin nuvarande rätt att mot avgift ställa ovan nämnda spelautomater och spelanordningar till allmänhetens förfogande.

I Europeiska gemenskapens lagstiftning finns inga bestämmelser som uttryckligen gäller lotterier, utan dessa regleras nationellt. Lagförslaget har inte samband med den ekonomiska integrationen i Europa.

I propositionen finns också förslag till ändring av vissa andra lagar. De föranleds i huvudsak av de föreslagna nya begreppen i lotterilagen. Regeringen föreslår att avkastningen från penningspel årligen skall tas in i statsbudgeten. Därför bör de föreslagna lagarna träda i kraft i början av budgetåret.

Lagmotionen

I lagmotion LM 12/2000 rd föreslås att konsumentskyddslagen skall ändras så att lagen tillåter lotterier som avser att uppmuntra medborgar-

na till återvinning av avfall. Dessa lotterier kunde sätta fart på exempelvis återvinningen av förpackningar för vätskor i form av så kallad "förpackningslotto". I praktiken kunde deltagandet i lotteriet gå till så att man i ett uppsamlingskärl lägger de efter reglerna ursköljda, hopvikta och inuti varandra förpackade dryckesförpackningarna med egna kontaktuppgifter på den yttersta förpackningen. Dragningen sker med jämna mellanrum genom att vinnaren plockas ut bland dem som lämnat in förpackningar för återvinning under en viss tid.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

I Allmänt

Den gällande lotterilagen (491/1965) trädde i kraft den 1 januari 1966. Bestämmelser om lotterier ingår dels i lotterilagen, dels i ett flertal förordningar och föreskrifter på lägre nivå. Författningshierarkiskt finns många av bestämmelserna på alltför låg nivå. Ett av de primära målen för propositionen är att förtydliga och modernisera lotterilagstiftningen.

Propositionen följer den grundläggande linjen i den gällande lotterilagen, nämligen att det är tillåtet att förvärva inkomster genom att utnyttja människors spellust bara i begränsad omfattning och enbart i syfte att skaffa medel för välgörenhet eller för att stödja ideell verksamhet. Propositionen avser att garantera att avkastningen från lotterier även i framtiden används till sociala och kulturella ändamål samt annan allmännyttig verksamhet. Det skall vara tillåtet att arrangera lotterier bara om det är till största möjliga nytta för samhället och de sociala olägenheter de för med sig blir så minimala som möjligt. Huvudregeln enligt lagförslaget är att det enbart är allmännyttiga sammanslutningar som får anordna lotterier för att förvärva medel för att främja allmännyttig verksamhet. Det innebär att affärsföretag fortfarande inte tillåts anordna lotterier i ekonomiskt vinstsyfte. Un-

dantag är lyckohjul som snurras för hand, vissa före den 1 juni 1970 anskaffade spelautomater och spelanordningar som ger varuvinster samt spelautomater och spelanordningar i nöjesparker eller på tivolin som ger varuvinster.

Den föreslagna lotterilagen innehåller en uttömmande förteckning över de tillåtna formerna av lotteri. Lagen har också ett uttryckligt förbud mot att anordna lotterier på annat sätt än vad som bestäms i lagen. Begreppet lotteri är i lagen vidsträckt och omfattar, som nu, även penningspel.

Penningspel skall enligt förslaget som tidigare få anordnas av tre sammanslutningar med ensamrätt. Också avkastningen från penningspel skall användas för i lagen fastställda allmännyttiga ändamål.

Utskottet finner det viktigt att tillsynen över lotteriarrangemangen effektiviseras för att minska den illegala spelverksamheten och annan anknytande brottslighet. Enligt propositionen skall tillsynen bli heltäckande och utsträckas till att gälla samtliga lotterier. De föreslagna bestämmelserna om tillsyn över lotteriarrangemangen avser att minimera möjligheterna till fusk och oegentligheter. Ambitionen är att trygga en generell tillförlitlighet när det gäller lotterier.

I lotterilagen ingår emellertid inget förslag om hur tillsynsmålen skall uppfyllas. Därför förutsätter förvaltningsutskottet att regeringen ser till att de samhälleliga konsekvenserna av lotte-

rier kontinuerligt hålls under uppsikt och att tillsynen över lotterier görs organisatoriskt enhetlig och förses med betryggande resurser samt att det i anknytning till tillsynsorganisationen tillsetts exempelvis ett delegationsliknande organ i stället för den nuvarande varulotterinämnden för att, om inte annat, bedöma lämpligheten av lotterier (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Lotterilagstiftningen har i alla EU-länder varit en nationell angelägenhet, eftersom gemenskapslagstiftningen saknar bestämmelser som uttryckligen gäller lotterier. Men det finns vissa direktiv för specialområden, som tangerar lotteriverksamheten. EG-fördragen nämner inte heller lotteriverksamhet. I lotterilagstiftningen måste hänsyn emellertid tas till gemenskapsrätten, exempelvis när det gäller anordnande av penningspel utifrån principen om ensamrätt.

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslagen men med anmärkningar och förslagen nedan. Utskottet noterar i detta sammanhang att propositionen är väl beredd bland annat med hänsyn till den mångfasetterade verksamheten och de stora diversifierade samhällseliga intressen som hänger samman med regelverket. Det faktum att lagförslagen här föreslås bli ändrade har ingenting att göra med beredningens kvalitet.

2 Uttåtandena från fackutskotten

Grundlagsutskottet. Enligt GrUU 23/2000 rd kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning, det första lagförslaget dock bara om utskottets konstitutionella anmärkningar om följande bestämmelser beaktas på lämpligt sätt:

- tillståndsprovning (26, 33 och 38 § samt 56 § 1 mom. 1 punkten och 58 § 1 mom.),
- gissningstävlingar (31 §),
- förbud mot reklam för lotterier (62 § 2 mom. 1 och 2 punkten),
- delegering av lagstiftningsmakt (27 § 1 mom. och 67 § 1 mom. 5 och 10 punkten) samt
- bestämmelserna om penningspelssammanslutningars förvaltningsuppgifter (nedan grundlagsutskottets egentliga uttalande).

Av grundlagsutskottets uttalande GrUU 22/2001 rd framgår

— att 2 § 3 mom., 31 § och 62 § 2 mom. 2 punkten i det första lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning i den preliminära form som förvaltningsutskottet föreslår och

— att 5 § 2 mom. i det första lagförslaget i den form den har i förvaltningsutskottets preliminära förslag strider mot dels grundlagen, dels självstyrelselagen för Åland, samt 24 § mot grundlagen, men att det första lagförslaget dock kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning på dessa punkter, om 5 § 2 mom. ersätts med grundlagsutskottets förslag till bestämmelser och om grundlagsutskottets konstitutionella anmärkning i fråga om 24 § beaktas på behörigt sätt (nedan grundlagsutskottets kompletterande uttalande).

Om det inte nedan särskilt anges vilketdera av grundlagsutskottens uttåtanden det handlar om, avses det egentliga uttåtandet, GrUU 23/2000 rd.

Jord- och skogsbruksutskottets uttalande. Av de orsaker som nämns i propositionen och på grundval av erhållen utredning finner jord- och skogsbruksutskottet lagförslagen behövliga och lämpliga. Utskottet tillstyrker propositionen men med vissa anmärkningar gällande utskottets behörighetsområde. Utskottet kommer dock inte med några ändringsförslag till lagarna.

Kulturutskottet. Utskottet tar i sitt uttalande ställning till avkastningen från penningspel och användningen av avkastningen till den del de berör kultur, idrott och ungdomsarbete, som ingår i utskottets behörighet. Enligt kulturutskottet är det mycket viktigt att det föreskrivs om fördelningsnyckeln i en särskild lag och inte till exempel genom bestämmelser i lotterilagen. Det är viktigt för den skull att det som föreskrivs om fördelningen samtidigt i centrala delar reglerar finansieringen av kultur-, idrotts- och ungdomspolitik. Kulturutskottet framhåller att förvaltningsutskottet bör föreslå att en ny lag om fördelningen av tippningsvinstmedlen skall godkännas. I så fall måste 17 § 1 mom. lotterilagen ändras i överensstämmelse med detta. Kulturut-

skottet uppmärksammar också bestämmelserna om varulotterier när det gäller lotterier i liten skala och lyfter fram frågan om bidrag till kvinnoorganisationer.

Social- och hälsovårdsutskottet. Utskottet har granskat regeringens proposition med hänsyn till sitt eget behörighetsområde och huvudsakligen med tanke på propositionens socialpolitiska dimensioner. Utskottet har speciellt uppmärksammat insatserna för att förebygga de sociala olägenheter som spelandet ger upphov till. Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner social- och hälsovårdsutskottet propositionen behövlig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Förvaltningsutskottet har på behörigt sätt beaktat de konstitutionella anmärkningarna i grundlagsutskottets utlåtanden och följaktligen kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. I övrigt har förvaltningsutskottet såvitt möjligt beaktat det som sägs i utlåtandena. Grundlagsutskottet och kulturutskottet är de enda som kommit med direkta ändringsförslag till propositionen.

3 Lagmotionen (LM 12/2000 rd)

I lagmotionen föreslås att 2 kap. 5 § 2 mom. konsumentskyddslagen (38/1978) ändras så att lagen tillåter lotterier som avser att uppmuntra medborgarna till avfallsåtervinning. Enligt motiveringen till lagmotionen kan lotterierna sätta fart på exempelvis återvinningen av förpackningar för vätskor i form av så kallad "förpackningslotto". I praktiken kunde deltagandet i lotteriet gå till så att man i ett uppsamlingskärl lägger efter reglerna sköljda, hopvikta och in i varandra förpackade vätskeförpackningar med egen kontaktinformation på den yttersta. Utlottningen sker med jämna mellanrum och vinnaren plockas ut bland dem som lämnat in förpackningar för återvinning under en viss tid.

Av förslaget till lotterilag framgår att lotteri är verksamhet, där deltagandet sker mot vederlag, slutresultatet är beroende av utlottning eller

slumpen i annan form och deltagarna utlovas en förmån värd pengar. Enligt 2 kap. 5 § konsumentskyddslagen (38/1978) är det förbjudet att i försäljningsfrämjande syfte anordna lotteri där den som köper en konsumtionsnyttighet utlovas en slumpartad förmån.

Bakom förbudet ligger ett behov att skydda konsumenterna mot marknadsföring som får konsumenten att fatta sitt köpbeslut på andra grunder än själva förnödenheten. Köpbeslutet bör i princip bara dikteras av att förnödenheten pris- och kvalitetsmässigt är överlägsen de konkurrerande förnödenheterna.

Av förbudet följer att det föreslagna återvinningslotteriet inte kan anordnas för att samla in pengar för främjande av privata intressen. Förbudet harmonierar följaktligen med den grundläggande linjen i lotterilagen, att endast allmännyttiga sammanslutningar får anordna lotterier för att förvärva medel för att främja allmännyttig verksamhet.

Det primära syftet med den slumpartade förmånen i anknytning till det i lagmotionens motivering nämnda återvinningslotteriet är inte att främja försäljningen av en förnödenhet utan en på miljöskyddsaspekter baserad — i sig helt godtagbar — materialåtervinning. Men eftersom den som vill vara med om att tävla om den utlovade slumpartade förmånen måste köpa konsumtionsförnödenheten, skulle verksamheten enligt utskottets uppfattning strida mot 2 kap. 5 § 1 mom. konsumentskyddslagen.

Enligt motiveringen till lagmotionen skulle bestämmelsen vara tillämplig på utlottningar i samband med återvinning av vätskeförpackningar. Men som den föreslagna bestämmelsen är formulerad utesluter den inte lottningar med anknytning till främjande av återvinning av förnödenheter, av vilket slag de än vara må. På denna punkt råder den en konflikt mellan paragrafens lydelse och motiveringen.

Den föreslagna bestämmelsen ger inte heller anvisningar om hur lotteriet skall anordnas, på vilka villkor deltagandet är möjligt, hur en tillförlitlig lottning kan garanteras och hur konsumenterna informeras om viktiga, med lotteriet sammanhängande omständigheter, såsom vinna-

re och när och var vinsten kan lösas ut. I och med att verksamheten inte skulle omfattas av lotterilagen, skulle de behöriga bestämmelserna i lotterilagen inte tillämpas på återvinningslotteri. Om återvinningslotteriet godkändes, skulle det med hänsyn till konsumentförtroendet krävas en särskild bedömning av vilka bestämmelser i vilken författning som behövs för att lotteriet skall vara tillförlitligt eller om det räcker med att de som sköter lottingen utan några lagbestämmelser själva ombesörjer de ovan nämnda lottningsrelaterade omständigheterna som i fråga om marknadsföringslotterier.

Fullmaktsbestämmelsen i 2 kap. 6 § 3 punkten konsumentskyddslagen gör det möjligt att genom förordning utfärda behövliga bestämmelser om anordnande av sådana tävlingar för allmänheten som ansluter sig till marknadsföring samt om högsta tillåtna belopp för tilldelade pris eller gratisförmåner vid marknadsföring. Någon sådan förordning har inte givits. Om fullmaktsbestämmelsen preciserades på lämpligt sätt kunde den eventuellt användas som grund för att utfärda bestämmelser också om anordnande av återvinningslotteri.

Materialåtervinningen är bra för människan och miljön och främjar näringslivets intressen på många olika sätt. I det avseendet öppnar lagförslaget nya möjligheter. Men det är trots allt så pass bristfälligt att förvaltningsutskottet inte ansett sig kunna tillstyrka det nu. Därför har utskottet inte desto djupare gått in på om de finns fullgod anledning att introducera ett återvinningslotteri bland annat med hänsyn till konsumentskyddslagen.

Avslutningsvis vill utskottet påpeka att om ett återvinningslotteri i framtiden godkänns, kommer tillsynen inte att omfattas av lotterilagen och därmed faller den på konsumentombudsmannen och inte inrikesministeriet.

4 Tillståndsplikten för lotterier och näringsfriheten

Grundlagsutskottet anser att lotterier måste betraktas som ekonomisk verksamhet i syfte att

skaffa fram medel och att begränsningarna i verksamheten bör bedömas utifrån den grundlagsfästa näringsfriheten.

Enligt grundlagsutskottets egentliga utlåtande är lotterier, sett ur näringsfrihetens perspektiv, en så speciell form av ekonomisk verksamhet att tillståndsplikt måste anses godtagbar för att garantera deltagarnas rättssäkerhet, för att minska de sociala olägenheterna med lotterier och för att motverka brott och missbruk.

Enligt förslaget har bara de allmännyttiga sammanslutningar och stiftelser som nämns i 5 § rätt att ordna lotterier. Dessutom är det ett allmänt villkor för tillstånd att lotterier i enlighet med 7 § 1 mom. 1 punkten ordnas i syfte att skaffa fram medel för att främja allmännyttig verksamhet. Enligt grundlagsutskottet är det motiverat att lotterier, som bygger på människans spelbegär, inte får bedrivas för privat vinning, åtminstone inte i någon större omfattning. Rätten att ordna lotterier kan således begränsas inom ramen för att intäkterna från lotterier skall användas för sociala, kulturella och andra allmännyttiga och ideella ändamål. Ordet "allmännyttig" i 5 och 7 § måste, enligt utskottet, emellertid tolkas i vid mening för att rätten att ordna lotterier inte skall begränsas i onödan.

Vidare poängterar grundlagsutskottet i sitt egentliga utlåtande att hasardspel, jämfört med andra typer av lotterier, är förknippade med så mycket större risker för sociala konsekvenser, missbruk och åsidosättande av rättssäkerheten att ett reglerings- och tillståndsförfarande baserat på ensamrätt kan anses vara acceptabelt med avseende på grundlagen. I detta fall strider inte den långtgående begränsningen av näringsfriheten till följd av ensamrätten mot de krav på proportionalitet som måste ställas på begränsningen.

Förvaltningsutskottets tolkning av grundlagsutskottets utlåtande är att hänvisningen till lotteriets näringsmässiga karaktär är konstitutionell och inte innebär att ordnandet av lotterier materiellt rättsligt bör betraktas som bedrivande av näring.

5 Administrativa uppgifter för penningsspels-sammanslutningar

I den föreslagna lotterilagen anförtros sammanslutningar som bedriver automatspel, kasinospel och spelkasinon vissa offentliga förvaltningsuppgifter. Enligt 20 § 1 mom. skall en sammanslutning lägga fram ett förslag för statsrådet om fördelningen av understöd från dess avkastning. I 23 § 1 mom. föreskrivs om penningsspelsammanslutningarnas skyldighet att betala ut understöd och utöva tillsyn över användningen. Inom ramen för tillsynen har en sammanslutning rätt att granska understödstagarnas hela medelsförvaltning och bokföring.

Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter genom lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock bara anförtros myndigheter.

Att penningsspelsammanslutningar anförtros förvaltningsuppgifterna ovan utgör enligt grundlagsutskottets egentliga utlåtande inget problem med avseende på grundlagen, om det tas hänsyn till att de lagstadgade uppgifterna inte leder till att sammanslutningarna får rätt att använda tvångsmedel eller andra befogenheter, till exempel vid granskningen av understödstagares medelsförvaltning. Enligt 54 § 2 och 3 mom. verkar förtroendevalda och tjänstemän inom sammanslutningarna under tjänsteansvar när de utför dessa offentliga uppgifter.

Grundlagsutskottet har tidigare understrukt betydelsen av att rättssäkerheten och god förvaltningssed säkerställs genom bestämmelser, också när förvaltningsuppgifter förs över på andra än myndigheter (GrUB 10/1998 rd). På den punkten är den föreslagna lagen bristfällig, eftersom den bara har en bestämmelse om jäv för förtroendevalda och tjänstemän vid en penningsspelsammanslutning (54 § 1 mom.). En förutsättning för att lagen skall kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning är enligt utskottet att bestämmelserna om garantier för rättssäkerhet

och god förvaltningssed preciseras (GrUU 14/1999 rd). Lotterilagen måste föreskriva att åtminstone bestämmelserna om förvaltningsförfarande, offentlighet i myndigheternas verksamhet och språket vid myndigheter skall tillämpas när en penningsspelsammanslutning utför offentliga uppgifter.

I 12 § 2 mom. ingår ett bemyndigande som innebär att det föreskrivs genom förordning av statsrådet om organisationsformen för och förvaltningen av en penningsspelsammanslutning. Grundlagsutskottet påpekar att de nya bestämmelserna rent allmänt bör gälla alla sammanslutningar som får tillstånd för penningsspel. Med anledning av detta och med hänvisning till att penningsspelsammanslutningar anförtros vissa offentliga förvaltningsuppgifter föreslår utskottet att det övervägs om de viktigaste bestämmelserna om organisationsformen för och förvaltningen av sammanslutningarna bör utfärdas genom lag.

Förvaltningsutskottet konstaterar att regeringen lämnat två propositioner som kompletterar den nu föreliggande propositionen. I de kompletterande propositionerna föreslås dels bestämmelser om användningen av avkastningen av totospel för understöd (RP 65/2001 rd), dels bestämmelser om användningen av avkastningen från penningsspelsammanslutningar som bedriver penningautomat-, kasinospels- och kasinoverksamhet för understöd (RP 75/2001 rd; lag om penningautomatunderstöd). Regeringen har i lagförslagen i dessa propositioner beaktat de konstitutionella anmärkningar gällande överföring av administrativa uppgifter på penningsspelsammanslutningar som grundlagsutskottet kommit med såväl i sitt egentliga som i sitt kompletterande utlåtande (FvUB 11/2001 rd och FvUB 12/2001 rd).

6 Gissningstävlingar

I sitt egentliga utlåtande om propositionen med förslag till lotterilag ansåg grundlagsutskottet att lagen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning, under förutsättning att gissningstävlingar inte omfattas av det föreslagna tillståndsförfarandet och att den territoriella begränsningen för giss-

ningstävlingar stryks i förslaget (GrUU 23/2000 rd). Utskottet anser att gissningstävlingar inte behöver övervakas med hjälp av ett tillståndsförfarande, utan ett mindre tungrovt förfarande med anmälning och redovisning räcker.

I sin begäran till grundlagsutskottet om utlåtande den 27 april 2001 framhåller förvaltningsutskottet att gissningstävlingar är förknippade med risker för fusk och missbruk. De kan förebyggas på ett betryggande sätt också med hjälp av förhandsanmälan, anser grundlagsutskottet i sitt kompletterande utlåtande. Det finns nämligen inga konstitutionella hinder för att det genom lag föreskrivs till exempel om befogenheter för myndigheterna att i samband med ett anmälningsförfarande meddela närmare föreskrifter om hur enskilda gissningstävlingar skall ordnas. Genom lag kan det dessutom föreskrivas om myndigheternas befogenheter att förbjuda gissningstävlingar, om det finns grundad anledning att misstänka att den som gör en anmälan bryter mot bestämmelserna eller föreskrifterna om gissningstävlingar. Förvaltningsutskottets förslag i begäran om utlåtande av den 27 april 2001 att alla gissningstävlingar skall vara tillståndspliktiga går enligt grundlagsutskottets kompletterande utlåtande inte att genomföra inom ramen för vanlig lagstiftningsordning.

Däremot har grundlagsutskottet ingenting att anmärka mot förvaltningsutskottets förslag till bestämmelse om allmänna villkor för vad gissningstävlingar får gälla (31 §).

7 Befogenheter att utfärda förordning

De grundläggande bestämmelserna om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet ingår i 80 § grundlagen. Enligt 1 mom. i den paragrafen kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Grundlagsutskottets vedertagna praxis är att frågan om delegering av lagstiftningsmakt i allmänhet bör bedömas utifrån hur exakt och noggrant avgränsad fullmaktsbestämmelsen är (RP 1/1998 rd och GrUU 11/1999 rd). En delegering av lagstiftningsmakt begränsas av 80 § 1 mom. grundlagen, som före-

skriver att genom lag skall utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Den som utfärdar förordning kan emellertid genom lag bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser om detaljer i fråga om individens rättigheter och skyldigheter.

I lagförslaget finns ett antal fullmaktsbestämmelser gällande utfärdande av förordning, där det inte sägs vem som skall utfärda förordningen. Grundlagsutskottet har ansett det motiverat att gå in för den praxisen att också statsrådet skall nämnas i fullmaktsbestämmelser som den som utfärdar förordningen, då detta avses (se t.ex. GrUU 14/2000 rd). Förvaltningsutskottet föreslår att lagförslagen preciseras i överensstämmelse härmed.

Enligt förvaltningsutskottets åsikt gäller samtliga fullmakter att utfärda förordning sådana vittomfattande och principiellt viktiga ärenden enligt 80 § 1 mom. grundlagen som skall regleras genom statsrådsförordning.

8 Andra omständigheter

Förvaltningsutskottet förutsätter att regeringen sörjer för att en uppföljning görs av hur den nya lagstiftningen fungerar i fråga om varulotterier och bingospel och också i övrigt med hänsyn till allmännyttiga sammanslutningars, såsom idrottsföreningars, medelsinsamling, och, om uppföljningen ger anledning till det, vidtar lagberedningsåtgärder (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Utskottet har satt upp sitt betänkande med ambitionen att lotterilagstiftningen klart och tydligt skall ge uttryck för penningsspelepolitiken i Finland. Hit hör bland annat vilka spel som får tillhandahållas i vårt land och i hurdan utsträckning och vem. Dessutom ingår i penningsspelepolitiken hur inkomsterna från spelen får användas samtidigt som det gäller att utreda de sociala olägenheter som följer av penningsspelet och sätta stopp för dem.

Utskottet har utgått från principen att Internet bara är ett medium som tillåter att lotterier ordnas på ett nytt sätt. Spelen på Internet är anting-

en samma spel som tidigare gått ut över traditionella försäljningskanaler eller spel som utifrån tidigare versioner omformats för att passa in i datormiljö. Det betyder att Internetspelen noga taget inte bör ges en annan ställning än de spel som sprids via vanliga distributionskanaler när det gäller tillämpningsområdet för de nationella författningarna.

Den föreslagna lotterilagen är enligt propositionen medieneutral så till vida att den inte har specialbestämmelser för spel via Internet. De av förvaltningsutskottet föreslagna bestämmelserna i nya 2 och 3 mom. i det första lagförslagets 5 § gällande lotterier per telefon eller via Internet eller någon annan datateknisk tillämpning som anordnas i landskapet Åland är ett undantag från denna medieneutralitetsprincip.

Grundlagsutskottet analyserar i sitt kompletterande utlåtande frågan om utbudet av utländska spel på nätet bland annat utifrån den straffrättsliga legalitetsprincipen. Förvaltningsutskottet föreslår också på denna punkt att lagförslagen godkänns i en form som tillåter vanlig lagstiftningsordning. Av den straffrättsliga legalitetsprincipen följer att tillsynsmyndigheterna i praktiken får lov att hålla sig till den nya lagen och de tillsynsinstrument den erbjuder. Men detta betyder ingalunda enligt utskottet att utländska arrangörer legalt kan tillhandahålla spelanknuten verksamhet, av vilket slag den än vara må, över elektroniska nät i Finland.

IT-näten känner inga nationella gränser och därför är det viktigt att spel och lotterier på nätet i ett längre perspektiv i mån av möjlighet regleras med hjälp av europeiska och internationella bestämmelser. Förvaltningsutskottet förutsätter att det görs en särskild utredning om den nya lotterilagstiftningen behöver kompletteras med nationella respektive internationella regler för lotterier på näten och om sådana kan införas (*Utskottets förslag till uttalande 3*).

Förvaltningsutskottet föreslår nedan att det stiftas en lag om hur avkastningen av tipsvinstmedel skall fördelas mellan bidragstagarna. Den allmänna motiveringen tas inte upp här utan under det åttonde lagförslaget.

Lagförslagen avses träda i kraft vid ingången av 2002.

Detaljmotivering

1. Lotterilag

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

2 §. *Definition av lotteri.* Enligt 2 § 1 mom. avses med lotteri i denna lag en sådan verksamhet som bedrivs i syfte att skaffa medel, där deltagandet sker mot vederlag och deltagarna har möjlighet att få en vinst med penningvärde, som helt eller delvis baserar sig på slumpen. Som vederlag betraktas inte deltagarens postavgifter, lokal- eller fjärrsamtalsavgifter eller motsvarande kostnader för anmälan om deltagande i lotteriet som inte kommer lotteriarrangören till godo.

Experter som utskottet hört har påpekat att syftet med lotterier skall vara "att skaffa medel". Detta har ansetts innebära att lagen inte gäller lotterier för annat syfte än att skaffa medel. Vem som helst kan då ordna ett lotteri, inte för att skaffa medel utan för att få ihop pengar för att täcka kostnaderna för lotterivinsterna.

Utskottet menar att problemet är ytterst teoretiskt. Men för att undvika tolkningssvårigheter i praktiken föreslår utskottet att i 2 § 1 mom. stryks uttrycket "som bedrivs i syfte att skaffa medel".

I synnerhet i tidningar, tidskrifter och elektroniska medier har det börjat förekomma en mängd tävlingar och spel, där kunskaper eller färdigheter spelar en viss roll längre fram i tävlingen eller spelet men där det i slutändan är lotten eller någon annan slumpfaktor som avgör vinsten. Dessutom har i synnerhet i tv ordnats tävlingar eller spel där deltagarna utsetts slumpmässigt bland dem som ringt upp ett avgiftsbelagt servicenummer. Tävlingsens eller spelets utgång har sedan kunnat bero på enbart kunskaper eller färdigheter. Denna verksamhet påminner om lotteri, eftersom deltagarna har möjlighet att vinna ett pris värt pengar.

Deltagande i dessa lotteriliknande tävlingar eller spel sker genom att man ringer upp ett avgiftsbelagt servicenummer. Samtalsinkomsterna har tillfallit företag som ordnar tävlingar eller spel, teleserviceföretag eller telefonbolag.

När den nya lotterilagen trätt i kraft går det inte längre att ordna självständiga, lotteriliknande tävlingar eller spel, där konsumenten tvingas till en insats utöver anmälningsinsatsen. Som insatser av detta slag kan betraktas utgifter för deltagande per post, telenätet eller datanätet eller direkta kostnader för annan informationsöverföring. Den som ordnar lotteriliknande tävlingar eller spel får inte själv dra nytta av insatserna.

Utgångspunkten i den föreslagna lotterilagen är att lotteri är ett tillståndspliktigt sätt för allmännyttiga sammanslutningar att skaffa medel. Lotteri får följaktligen inte ordnas för att skaffa pengar för privat företagsverksamhet. Utskottet vill understryka att lagförslaget inte avser att begränsa lotteriliknande spel med utnyttjande av modern dataöverföringsteknik. Det skall fortfarande vara möjligt att ordna spel över telefon, förutsatt att arrangören svarar för alla andra kostnader i anknytning till lotteriarrangemangen än kostnaderna för anmälan om deltagande, som faller på deltagaren. Godtagbara kostnader är postavgifter, lokal- eller fjärrsamtalsavgifter eller motsvarande kostnader som inte kommer lotteriarrangören till godo. Lotterier där avgiftsbelagda servicenummer används är fortfarande tillåtna, men den som arrangerar spelet eller marknadsför produkter med dess hjälp är tvungen att själv stå för servicenummeravgiften.

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande att definitionen på lotteri i 2 § 1 mom. i praktiken kan visa sig vara tvetydig, särskilt när det gäller att bedöma om en spelares vinst beror på slumpen eller inte. Utskottet understryker att denna typ av definitionsbestämmelse med avseende på grundlagen bör tillämpas snävt i fall som lätt kan tolkas på olika sätt.

Förvaltningsutskottet föreslår ett nytt 3 mom. i 2 § som följer:

"Vad som föreskrivs om lotterier i denna lag gäller också

1) lotterier som anordnas utom landet, om lotter i dem säljs eller förmedlas i Finland och

2) lotterier som ordnas i landskapet Åland, om lotter i dem säljs eller förmedlas också annanstans i Finland."

Syftet med det nya 3 mom. är att tydliggöra den föreslagna lagen och göra det lättare att tillämpa den. Momentet är direkt sammankopplat med bestämmelserna om rätten att anordna lotteri. Momentet är så till vida medieneutralt att det tar hänsyn till olika sätt att ordna lotteri.

3 §. Definition av formerna för anordnande av lotterier

3 § 2 punkten. Vadhållningsspel. Utskottet finner det viktigt att det utreds om också nyckeltal inom affärsvärlden i framtiden kunde vara föremål för vadhållningsspel.

3 § 3 och 7 punkten. Tippningsspel och totospel. I 3 § 3 punkten definieras tippningsspel. I fråga om hästtävlingar är det bara travtävlingar som enligt propositionen kan vara objekt för tippningsspel. Däremot kan alla hästtävlingar enligt 7 punkten vara föremål för totospel. Vadhållningsspel kan enligt 2 punkten gälla idrottstävlingar eller andra tävlingar men inte travtävlingar.

Eftersom också totospelen är vadhållningsspel innebär regeringens definition att alla andra hästtävlingar än travtävlingar kan vara föremål för vadslagningsspel. Detta innebär en teoretisk möjlighet till överlappande arrangemang i fråga om andra hästtävlingar än trav, när såväl tipsbolaget som Fintoto Oy kan sätta upp spel kring dessa objekt.

I praktiken har Fintoto Oy inte ordnat totospel om annat än travtävlingar. Däremot har tipsbolaget haft ridtävlingar som föremål för vadslagningsspel, dock senast 1999. Ingetdera bolaget har satt upp vadslagnings- eller totospel kring galopptävlingar. Det arrangeras inga galopptävlingar, men teoretiskt sätt kunde galopp-

tävlingar utomlands göras till föremål för spel i båda bolagens regi.

I 14 § 1 mom. föreskrivs att spelreglerna för penningspel fastställs av inrikesministeriet. Utskottet vill understryka att inrikesministeriet bör se till att galopp- och ridtävlingar inte tillåts bli föremål för såväl vadslagning som totopspel när ministeriet fastställer spelreglerna. Det borgar för att det nuvarande, på ensamrätt baserade systemet för ordnande av penningspel också omfattar spel kring hästtävlingar med hänsyn till att bestämmelserna inte får strida mot diskrimineringsförbudet i EG-fördraget (artikel 12 i Amsterdampfördraget).

Propositionen med förslag till lotterilag har beretts med hänsyn till att villkoren i EG-lagstiftningen skall kunna tillmötesgå på ett acceptabelt sätt. Lagförslaget utgår på denna punkt från att penningspel kring hästtävlingar delas upp mellan Oy Veikkaus Ab och Fintoto Oy så att tipsbolaget bara ordnar tippningsspel gällande travtävlingar och Fintoto Oy bara totopspel gällande hästtävlingar. Ordningen borgar för att de ensamrättsgaranterade bolagen inte anordnar likartade spel. Samtidigt uppfylls de legislativa kraven till följd av diskrimineringsprincipen bättre.

Utskottet påpekar också att penningspelen kring travtävlingar och andra hästtävlingar bör utvecklas för att villkoren för utveckling av hästsporten, och därmed också hästaveln, skall förbättras.

Vid expertutfrågningen har föreslagits att definitionen på totopspel i 3 § 1 mom. 7 punkten skall ändras för att också omfatta hundkapplöpningar på bana (Greyhound).

Utskottet konstaterar att regeringen i propositionen utgått från att vadslagningsspel också skall kunna gälla hundkapplöpningar. Detta framgår av uttrycket "... idrottstävlingar eller andra tävlingar ..." i definitionen på vadhållningsspel. Hundkapplöpningar inrangeras under andra tävlingar. Utgående från propositionen skall vadslagningsevenemangen fördelas så att de två bolag som ordnar vadslagningsspel (Oy Veikkaus Ab och Fintoto Oy) inte arrangerar spel med samma objekt.

3 § 9 punkten. *Gissningsspel.* Utskottet vill för tydlighetens skull påpeka att gissningstävlingar utan insats över huvud taget inte sorterar under lotterilagen. Därmed kan exempelvis idrottsorganisationer ordna avgiftsfria gissningstävlingar kring de objekt och på de sätt de själva önskar utan att behöva göra någon anmälan till myndigheten.

Det bör också observeras att regeringen enligt detaljmotiveringen till definitionen på gissningstävlingar velat hålla skillnaden klar mellan gissningstävlingar och tippnings-, vadhållnings- och totopspel som spelas som penningspel. I gissningstävlingar kan objektet för gissningen därmed inte vara en tävling utan endast en omständighet.

3 § 10 punkten. *Bingospel.* Bingospel definieras som ett lotteri där deltagandet sker på en för spelet godkänd plats och där vinnare är den som först meddelar att hans eller hennes bingobricka eller motsvarande verifikat i elektronisk form upptar de lottade numren i den ordning som spelreglerna föreskriver och där deltagaren kan vinna varor eller present- eller köpkort som kan bytas ut mot varor eller tjänster.

Utskottet noterar att det alltid har varit möjligt med flera vinnare under en och samma bingospelsomgång. I synnerhet vid så kallade kvällsbingon kan vinstmeddelandet ske muntligt, och i sådana fall skulle den föreslagna formuleringen inte entydigt ange vilken av simultanvinnarna som är den rätta.

Därför föreslår utskottet följande ändrade lydelse för 3 § 10 punkten: "... där vinnare *är de* som enligt spelreglerna först meddelar ..."

5 §. *Rätt att anordna lotterier.* Förvaltningsutskottet föreslår nya 2 och 3 mom. i 5 § som följer:

"Den som i landskapet Åland anordnar lotterier per telefon, Internet eller någon annan jämförlig datateknisk tillämpning skall se till att en person som är stadigvarande bosatt inom riket inte här kan delta i sådana lotterier.

Länsstyrelsen på Åland kan på framställning av inrikesministeriet förordna att den som bryter mot sin förpliktelse enligt 2 mom. skall uppfylla den samt förena förordnandet med vite."

Den föreslagna regleringen är tagen ur grundlagsutskottets utlåtande GrUU 22/2001 rd. Trots att utövande av lotteriverksamhet i telefon- och kommunikationsnätet faller inom landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet, kan riket enligt grundlagsutskottets mening — med hänsyn till särdragen i verksamhet som bedrivs i telefon- och datakommunikationsnät — föreskriva vissa förpliktelser för den som utövar verksamhet i enlighet med landskapets lagstiftning, till den del verksamheten de facto innebär försäljning av lotter också inom riket. Detta accentueras i fråga om penningspelsverksamhet av att penningspelstillstånd enligt 11 § i förslaget till lotterilag inom riket beviljas som ensamrätt för varje form av penningspel.

Tekniskt kan utbudande av lotter i nätet till salu inom riket enligt grundlagsutskottets kompletterande utlåtande inskränkas till exempel genom att den som anordnar lotterier ställer vissa krav på den som registrerar sig som köpare. Grundlagsutskottet menar att den som anordnar lotterier i landskapet Åland genom lag kan förpliktas att se till att den som stadigvarande bor inom riket här — alltså på rikets territorium utanför landskapet Åland — inte kan delta i lotterier anordnade i landskapet Åland per telefon eller via Internet eller någon annan jämförlig data-teknisk tillämpning. Regleringen behöver enligt grundlagsutskottet inte effektiviseras genom kriminalisering. Däremot är det behövligt att lagstifta om rätt för Ålands länsstyrelse att förordna att den som bryter mot förpliktelsen skall uppfylla den och att förena förordnandet med vite. En reglering av detta slag harmonierar med 18 § 26 punkten och 27 § 42 punkten självstyrelselagen för Åland, eftersom det vid användningen av administrativa tvångsmedel i så fall är fråga om ett ärende som faller inom rikets och inte inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

2 kap. Allmänna bestämmelser om lotterier

7 §. *Allmänna förutsättningar för beviljande av tillstånd.* 7 § 1 mom. Grundlagsutskottet framhåller i sitt utlåtande att förutsättningarna för lotteritillstånd måste avgränsas noga och regleras exakt. Betydelsen av exakthet understryks av att ett tillstånd med stöd av 8 § kan återkallas, om tillståndshavaren inte längre uppfyller villkoren för tillstånd. Bestämmelsen i 7 § 1 mom. 2 punkten att ett lotteri skall vara ändamålsenligt med hänsyn till allmänt intresse kan i praktiken begränsa rätten att ordna lotterier mer än det är nödvändigt för att de godtagbara målen skall nås. Detsamma gäller 3 punkten som talar om sammanslutningar eller stiftelser med etablerad och oklanderlig verksamhet. Utskottet menar att 2 punkten bör ändras till att tillstånd kan beviljas, om ett lotteri inte är uppenbart oändamålsenligt med hänsyn till allmänt intresse. Vidare bör 3 punkten ändras till att tillstånd kan beviljas, om tillståndsmyndigheten inte har någon grundad anledning att misstänka att den sökande bryter mot bestämmelserna om lotterier.

Förvaltningsutskottet föreslår med anledning av grundlagsutskottets utlåtande att 7 § 1 mom. 2 punkten ändras och får följande lydelse: "det *inte* är *uppenbart oändamålsenligt* med hänsyn till allmänt intresse att lotteriet anordnas."

Vidare föreslår förvaltningsutskottet att 1 mom. 3 punkten ändras och ges följande lydelse: "*tillståndsmyndigheten inte har grundad anledning att misstänka att sökanden handlar i strid med bestämmelserna om lotteriverksamhet.*"

Grundlagsutskottet konstaterar ytterligare att bestämmelserna om tillstånd för olika typer av lotterier har formulerats på ett sätt som antyder att myndigheten utövar lämplighetsprövning. Formuleringen medför inga problem när det gäller 7 § 1 mom., som föreskriver om de allmänna förutsättningarna för tillstånd. Det är motiverat att 11 § om tillstånd för penningspel hänvisar till myndigheternas prövningsrätt. Däremot är det med hänsyn till begränsningarnas proportionalitet och kravet på exakta regler nödvändigt att se över bestämmelserna om varulotteritillstånd

(26 §), bingotillstånd (33 §) och tillstånd till varuvinstautomat (38 §) för att de skall ge uttryck för tillståndsmyndighetens bundna prövning. Dessutom bör 58 § 1 mom. om förordnande av kontrollorgan ses över.

7 § 2 mom. Om sökanden har underlåtit att betala lotteriskatt i tid eller att lämna redovisning, skall nytt tillstånd enligt föreslagna 7 § 2 mom. inte beviljas förrän skatteresten har betalats och redovisningen avgetts till myndigheterna.

Utskottet konstaterar på denna punkt att föreningars rätt att ordna varulotterier enligt den föreslagna lagen inte inskränks kvantitativt. Föreningarna skall i princip själva bedöma hur ofta och i vilken omfattning det är lämpligt att ordna varulotterier. Utskottet påpekar därför att 2 mom. inte avser att hindra att någon får varulotteritillstånd i sådana fall att ett nytt tillstånd söks innan den föreskrivna tiden för att betala lotteriskatt eller lämna redovisning har hunnit gå ut.

Utskottet preciserar regeringens proposition med att påpeka att syftet med det föreslagna 2 mom. är att säkerställa att lotteriskatten har blivit betald och redovisning lämnad för sådana tidigare ordnade lotterier i fråga om vilka tidsbristen för att lämna redovisning och betala lotteriskatt redan har löpt ut. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan således bara försummelse av förpliktelsen att lämna redovisning och betala lotteriskatt inom utsatt tid bli ett hinder för att få ett nytt tillstånd.

Vidare framhåller utskottet att en samman slutnings rätt att ordna lotterier bör kunna inskränkas vid missbruk. I propositionen ingår ett förslag till ändring av 17 kap. strafflagen. Enligt förslaget skall en ny 16 a § tas in i kapitlet om att det bland annat är straffbart att använda avkastningen av lotterier på ett sätt som i väsentlig grad strider mot tillståndet att ordna lotterier eller tillståndet att ändra ändamålet för avkastningen. Om avkastningen har använts i strid med tillståndsbestämmelserna, kan tillståndsmyndigheten enligt föreslagna 7 § 1 mom. 3 punkten låta bli att bevilja nytt tillstånd eller i grövre fall med stöd av föreslagna 8 § rent av återkalla ett redan beviljat tillstånd.

8 §. *Återkallande av tillstånd.* Enligt detaljmotiveringen till 8 § bör tillståndsmyndigheten ha en omfattande rätt att pröva om ett tillstånd skall återkallas eller inte. I anknytning till detta har det påpekats för utskottet att gränsen för att återkalla ett redan beviljat tillstånd enligt rådande förvaltningsrättslig syn är högre än gränsen för att förvägra tillstånd i ansökningsfasen.

Också grundlagsutskottet framhåller i sitt utlåtande att bestämmelsen om återkallande av tillstånd är onödigt allmänt formulerad, eftersom det där talas om att någon handlat i strid med lagen rent generellt. Utskottet menar att villkoren för att återkalla ett tillstånd bör justeras så att de gäller lagöverträdelser av väsentlig betydelse för lotterier.

Förvaltningsutskottet föreslår följande ändrade lydelse i 8 §: "Tillstånd att anordna ett lotteri kan återkallas, om tillståndshavaren i väsentlig mån har handlat i strid med *en med tanke på anordnande av lotterier juridiskt betydelsefull lag* eller tillståndsvillkoren eller om tillståndshavaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av tillstånd."

3 kap. Penningspelsverksamhet

12 §. *Penningspelssammanslutningarna.* Paragrafens 1 mom. medger enligt propositionens motivering att penningspelstillstånd fortfarande kan beviljas Oy Veikkaus Ab, Penningautomatföreningen och Finlands Hippos rf. Av motiveringen framgår att Finlands Hippos rf har fattat ett preliminärt beslut om att grunda ett särskilt aktiebolag som skall ordna de totospel som föreningen nu har hand om. Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt också för det aktiebolag som Finlands Hippos rf grundar för att ordna totospel att få penningspelstillstånd.

Den gällande lotterilagens 3 § har ändrats genom en lag som trädde i kraft den 1 januari 2001 (1126/2000). Med stöd av den har Fintoto Oy beviljats tillstånd att ordna totospel från början av året.

Utskottet hänvisar till 7 punkten i den allmänna motiveringen och föreslår att 12 § 2 mom.

ändras så att statsrådet anges som den som utfärdar förordning.

13 §. Villkor och bestämmelser som skall tas in i penningspelstillstånd. Enligt 13 § 1 mom. 1 punkten och 19 § i förslaget till lotterilag föreskrivs om de ministerier som skall behandla ärenden gällande fördelningen av penningspelsammanslutningarnas avkastning i reglementet för statsrådet. Grundlagsutskottet framhåller att förordningen vid namn reglementet för statsrådet inte behöver nämnas i lagen, eftersom det enligt grundlagen är möjligt att föreskriva om behörigt ministerium genom lag eller också genom någon annan förordning av statsrådet än reglementet för statsrådet. Därför föreslår förvaltningsutskottet att 13 § 1 mom. 1 punkten ändras.

Jord- och skogsbruksutskottet framhåller i sitt utlåtande att den så kallade ersättningen för specialändamål som för närvarande betalas till Finlands Hippos rf grundar sig på ett avtal mellan Oy Veikkaus Ab och Finlands Hippos rf om toospel och vadhållning vid hästtävlingar. Enligt gällande avtal är ersättningen 10 procent av den totala omsättningen av varje omgång. Med tiden har ersättningen, som huvudsakligen har använts till prispengar, blivit mycket betydelsefull för hästhushållningen. Enligt det gällande avtalet har ersättningsbeloppet under de senaste åren varit omkring 40 miljoner mark. Vid beredningen av propositionen har det inte ansetts motiverat att penningspelssammanslutningarna fortfarande sinsemellan skall få komma överens om ersättningen för specialändamål. I 13 § 2 mom. lotterilagen föreslås därför bli föreskrivet att det i tipsbolagets penningspelstillstånd bestäms om den ersättning som av försäljningsintäkterna från tippningsspel gällande resultaten vid travtävlingar skall betalas till den penningspelssammanslutning som anordnat toospel. Därmed är det statsrådet som bestämmer grunderna och beloppet för ersättningen. I likhet med jord- och skogsbruksutskottet finner också förvaltningsutskottet bestämmelsen viktig, precis som det anser det vara viktigt att ersättningsandelen i förlängningen ses över så att den stöder insamlingen av medel för hästuppfödning och hästsport.

Detta bidrar till att bibehålla en livskraftig landsbygd.

15 §. Förhindrande av och förbud mot spelande i ett kasino. Enligt 1 mom. får den som bedriver kasinoverksamhet inte ge någon som uppenbart är yngre än 18 år eller påverkad av alkohol eller något annat rusmedel tillträde till ett kasino eller får avlägsna en sådan person från ett kasino.

Alla som söker inträde till ett kasino registreras och då får man reda på den persons ålder som vill bli insläppt. Därför är ordet "uppenbart" obehövligt i lag när det gäller en person som är under 18 år. Vidare utgår utskottet från att den som bedriver kasinoverksamhet bör ha en föreskriven skyldighet att avlägsna en person från kasinot när villkoren i 1 mom. uppfylls. Därför föreslår utskottet följande lydelse i 15 § 1 mom.: "Den som bedriver kasinoverksamhet får inte ge någon som är yngre än 18 år eller som är uppenbart påverkad av alkohol eller något annat rusmedel tillträde till ett kasino och skall avlägsna en sådan person från ett kasino."

16 §. Särskilda bestämmelser om penningautomater och kasinospel. Utskottet föreslår att en person som är under 15 år precis som nu skall få spela på en penningautomat i närvaro av en myndig person som tillhör samma familj och med dennes samtycke.

4 kap. Avkastningen av penningspelssamhet

17 §. Avkastningens ändamål. Avkastningen av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel används enligt 17 § 1 mom. lotterilagen för att främja idrott och fysisk fostran, vetenskap, konst och ungdomsarbete. I 18 § 1 punkten sägs att det i statsbudgeten varje år tas in ett förslagsanslag i motsvarighet till avkastningen för den penningspelssammanslutning som ordnar dessa lotterier. Om fördelningen av avkastningen mellan dessa ändamål skall föreskrivas i en förordning av statsrådet. Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande att detta i sak inskränker riksdagens grundlagsfästa budgetmakt.

Riksdagens befogenhet att besluta om budgeten är i praktiken begränsad genom lagbestämmelser som ger de verkställande myndigheterna rätt att binda statliga medel. Ett liknande förfarande har indirekt kunnat tillämpas också på delegering av lagstiftningsmakt, t.ex. när en förordning som utfärdas med stöd av lag kan medföra obligatoriska utgifter för staten. Lagförslaget innebär en uttrycklig begränsning av de befogenheter som riksdagen har enligt grundlagen, visserligen bara så till vida att användningsändamålen för anslaget räknas upp i lagen. Grundlagsutskottet menar att det vore lämpligare att föreskriva i lag hur avkastningen skall fördelas mellan användningsändamålen. Ett annat alternativ vore att låta riksdagen besluta om frågan i det årliga budgetförfarandet. Grundlagsutskottet förordar bestämmelser i lag.

Kulturutskottet anser i sitt utlåtande att det är mycket viktigt att det föreskrivs om fördelningsnyckeln för tippningsvinstmedlen i en särskild lag och inte till exempel genom bestämmelser i lotterilagen. Det är viktigt för den skull att det som föreskrivs om fördelningen samtidigt i centrala delar reglerar finansieringen av kultur-, idrotts- och ungdomspolitik. Sammanräknat finansieras 79 procent av dessa sektorer med tippningsvinstmedel. De utgör också en stor bit av finansieringen till vetenskap.

Förvaltningsutskottet omfattar grundlagsutskottets och kulturutskottets hållning att det behövs en särskild lag om fördelningsnyckeln. Till denna del hänvisar utskottet till sitt nya åttonde lagförslag.

Samtidigt föreslår förvaltningsutskottet att sista meningen i 17 § 1 mom. lotterilagen skall få följande lydelse: "*Om fördelningen av avkastningen mellan dessa ändamål föreskrivs särskilt genom lag*".

Av kulturutskottets utlåtande framgår att utskottet också har diskuterat kvinnoorganisationernas framställning om att kretsen för mottagare av bidrag från penninglotterivinstmedel bör utvidgas till att också omfatta kvinnoorganisationer. Av de orsaker som nämns i propositionens motivering har utskottet beslutat tillstyrka att kvinnoorganisationerna fortfarande skall få

stöd för sin verksamhet från tippningsvinstmedlen. Förvaltningsutskottet omfattar kulturutskottets syn också till denna del. Utifrån systematiken i lotterilagen fördelas avkastningen av penningspel inte på den grunden vem som utövar en verksamhet utan understöd beviljas på grund av hur allmännyttig verksamheten är. I själva verket har kvinnoorganisationerna varje år fått stöd för sin verksamhet av tippningsvinstmedlen.

18 §. Upptagande av avkastningen i statsbudgeten. Utskottet föreslår att förordningen i punkt 3 skall utfärdas av statsrådet.

19 §. Redovisning av avkastningen. Med hänvisning till det som sägs om 13 § 1 mom. föreslår förvaltningsutskottet att 19 § ändras.

20 §. Beslut om fördelningen av avkastningen. Grundlagsutskottet påpekar i sitt utlåtande att sammanslutningar som bedriver automatspel, kasinospel och spelkasinon anförtros vissa offentliga förvaltningsuppgifter i den föreslagna lotterilagen. Enligt 20 § 1 mom. skall en sammanslutning lägga fram ett förslag för statsrådet om fördelning av understöd från dess avkastning. I 23 § 1 mom. föreskrivs om penningspelsammanslutningarnas skyldighet att betala ut understöd och utöva tillsyn över användningen. Inom ramen för tillsynen har en sammanslutning rätt att granska understödstagarnas medelsförvaltning och bokföring.

Vidare konstaterar grundlagsutskottet i sina anmärkningar till 67 § att reglerna för grunderna för beviljande av de understöd som betalas med avkastningen från penningspel (67 § 1 mom. 5 och 7 punkten lotterilagen) lämpligen bör bli reglerade genom lag, även om det handlar om understöd som grundar sig på prövning och inte på en lagfäst rätt. Likaså vore det på sin plats att låta även de övriga i 67 § 1 mom. 5 punkten nämnda sakerna bli reglerade genom lag.

Grundlagsutskottet framhåller ytterligare att det råder en diskrepans mellan 67 § 1 mom. 5 punkten i den föreslagna lotterilagen och bestämmelsen om området för lag i 80 § 1 mom. grundlagen när det gäller befogenheten att utfärda förordning om skyldigheten att betala tillba-

ka och återkrav av understöd. För att förslaget skall kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning måste befogenheten att utfärda förordning på denna punkt strykas i lagförslaget. De grundläggande bestämmelserna om återbäringskyldighet och återkrav i fråga om understöd skall ingå i lag.

För att avhjälpa de generellt redovisade juridiska brister som grundlagsutskottet påtalar i fråga om 5 punkten i den allmänna motiveringen har regeringen i enlighet med 71 § grundlagen avlåtit kompletterande propositioner om de understöd som beviljas av avkastningen av penningautomat-, kasinospels- och spelkasinoverksamhet (RP 75/2001 rd) och understöd som beviljas av avkastningen av totospel (RP 65/2001 rd). I dessa lagförslag ingår bestämmelser om grunder och förfaranden som iakttas när understöd enligt prövning beviljas av avkastningen av dessa former av penningspel. I författningarna finns också bestämmelser om avbrytande av utbetalningen av understöd, återbärning av understöd, återkrav av understöd och dröjsmålsränta samt tillsyn över understödets användning.

Behövliga bestämmelser om understöd som beviljas av avkastningen av penninglotteri-, tippnings- och vadhållningsspel ingår i ett förslag till allmän lag om statsunderstöd enligt prövning (RP 63/2001 rd) som är under behandling i riksdagen samtidigt med lotterilagen.

Eftersom det samtidigt föreskrivs i speciallagstiftning om understöd som beviljas av avkastningen av penningspel måste 20 och 23 § om fördelning av avkastningen i den föreslagna lotterilagen ändras och 24 § i den form den har i regeringens proposition strykas som obehövlig.

Förvaltningsutskottet föreslår att 20 § 1 mom. lotterilagen ändras så till vida att bestämmelsen, som påför social- och hälsovårdsministeriet en lednings- och övervakningsförpliktelse, ersätts med en hänvisning till den behöriga lagen om fördelningen av avkastningen (RP 75/2001 rd).

I lagen om fördelning av avkastningen föreskrivs om bemyndigande att utfärda förordning gällande det organ som skall tillsättas för att förbereda fördelningen av avkastningen av toto-

spel. Utskottet föreslår att 20 § 2 mom. i lotterilagen ersätts med en hänvisningsbestämmelse om understöd av avkastningen av totospel (RP 65/2001 rd).

Med stöd av det ovan sagda föreslår förvaltningsutskottet att 20 § lotterilagen godkänns med följande lydelse: "Den penningspelssammanslutning som bedriver penningautomat-, kasinospels- och kasinoverksamhet lägger fram ett förslag för statsrådet om fördelningen av de understöd som skall delas ut av dess avkastning (*fördelningsförslag*). Statsrådet beslutar om fördelningen av understöden. *Om ledningen och övervakningen av beredningen av fördelningsförslaget samt om förfarandet i anknytning till beredningen av förslaget föreskrivs särskilt genom lag.*

Jord- och skogsbruksministeriet beslutar om fördelningen av de understöd som skall delas ut av avkastningen från totospel. *Om grunderna för beviljande av understöd, om förfarandet och tiderna för fördelning av avkastningen samt om användningen av avkastningen av totospel för främjande av hästuppfödning och hästsport föreskrivs särskilt genom lag.*"

23 §. *Betalning av de understöd som delas ut av avkastningen och tillsyn över användningen.* Som konstaterats om 20 § föreskrivs det om understöd som skall delas ut av avkastningen av penningautomat-, kasinospels- och kasinoverksamhet och avkastningen av totospel genom speciallagar. I lotterilagen behöver således inte längre tas in procedurbestämmelser om utbetalningen av understöd av avkastningen av dessa penningspel och tillsynen över dess användning. Förvaltningsutskottet föreslår därför att 23 § 1, 2 och 3 mom. slås ihop till en hänvisningsbestämmelse till lagen om fördelning av avkastningen av de behöriga penningspelen. I sin ändrade form lyder 23 § lotterilagen som följer: "*Om utbetalningen av understöd som beviljas av avkastningen av penningspel och om tillsynen över understödets användning föreskrivs särskilt genom lag.*"

24 §. *Ersättning för kostnaderna för ledningen och tillsynen.* Med hänvisning till det som sägs om 20 § i detaljmotiveringen föreslår förvaltningsutskottet att 24 § stryks i den form den har i propositionen.

5 kap. Varulotterier

24 §. *Bestämmelse om tillämpningsområdet i fråga om gissningstävlingar (Ny).* Utskottet föreslår att 24 § formuleras helt på nytt i 5 kap. om varulotterier och får följande lydelse: "*Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas också på gissningstävlingar med undantag för 25 §.*"

Gissningstävlingar är ett slags varulotterier och därmed är det på sin plats att bestämmelserna om varulotterier iakttas i fråga om dem. Till denna del hänvisas också till grundlagsutskottets kompletterande utlåtande.

Den nya bestämmelsen om tillämpningsområdet förtydligar att gissningstävlingar är ett slags varulotterier. Därmed kommer bestämmelserna om varulotterier med undantag för tillståndsplikten i sak också att gälla gissningstävlingar. I 31 § längre fram föreslås särskilda bestämmelser om gissningstävlingar.

26 §. *Villkor för beviljande av varulotteritillstånd.* Grundlagsutskottet menar att det med hänsyn till begränsningarnas proportionalitet och kravet på exakta regler är nödvändigt att se över bestämmelsen om tillstånd i 26 § 1 mom. för att den skall ge uttryck för bunden prövning. Förvaltningsutskottet föreslår att en sådan ändring införs i momentet.

Förvaltningsutskottet menar att det inte helt klart framgår av 26 § 1 mom. 3 punkten om vinsten kan vara en ny lott eller inte. Den föreslagna bestämmelsen svarar mot 1 § 3 mom. i den gällande förordningen om varulotterier. Utifrån detta moment anses det av hävd att vinsten får vara en ny lott. Detta bygger på en sådan tolkning att en lott är en vara.

I 2 § 3 mom. lotteriskattelagen (552/1992) föreskrivs hur vinstens värde bestäms. Enligt lagrummet är vinstens värde i regel föremålets eller nyttighetens anskaffningspris. Men enligt ut-

skottets mening kan det inte härledas ur bestämmelsen att en ny lott inte skulle kunna ges som vinst. I avsaknad av en särskild förbudsbestämmelse kan en ny lott alltså fortfarande ges som vinst.

Trots att det inte heller nu finns någon förbudsbestämmelse har värdet av lotter som ges som vinst i praktiken inte fått räknas in i den andel på 35 procent av vinsternas maximivärde som bestäms utifrån lotternas sammanlagda försäljningspris. Detta har förhindrat att enbart eller i huvudsak nya lotter ges som vinster. För att detta inte skall vara möjligt i framtiden heller bör 26 § 1 mom. 3 punkten lämpligen kompletteras på följande sätt: "3) vinsternas sammanlagda värde motsvarar minst 35 procent av lotternas sammanlagda försäljningspris och den minsta vinstens värde motsvarar minst lottens pris och värdet av de lotter som ges som vinst inte ingår i det ovan föreskrivna minimivärdet på vinsterna."

27 §. *Undantag i fråga om rätten att anordna och delta i varulotterier.* Enligt föreslagna 27 § 1 mom. får varulotterier, där lotternas sammanlagda värde inte överstiger det belopp som anges genom förordning och där försäljning av lotterna och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillställning, anordnas utan tillstånd enligt 25 och 26 §. Lotternas sammanlagda försäljningspris får inte överskrida det markbelopp som anges i förordning. I 18 § 1 mom. och 80 § 1 mom. grundlagen sägs att bestämmelser om grunderna för rättigheter som anknyter till näringsfrihet skall utfärdas genom lag och därför behövs det också enligt grundlagsutskottets utlåtande mer än en förordning om det högsta tillåtna totala försäljningspriset vid mindre lotterier som ordnas utan tillstånd. Därmed måste förslaget absolut justeras till exempel så att den övre gränsen för det sammanlagda värdet framgår av lagen. Med en sådan precisering kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Om villkoren i momentet uppfylls kan en allmännyttig sammanslutning också i framtiden ordna mindre varulotterier utan tillstånd. Enligt gällande förordning om varulotterier (824/1969)

får varulotterier föranstaltas utan tillstånd, om lotternas sammanlagda försäljningspris är högst 5 000 mark. Denna summa kan anses vara för liten. Utskottet menar att det högsta beloppet under nuvarande förhållanden bör vara 2 000 euro.

Utskottet föreslår följande precisering i 27 § 1 mom.: "En sammanslutning eller stiftelse som avses i 5 § får utan tillstånd enligt 25 § 1 mom. under de förutsättningar som anges i 7 § anordna varulotterier där lotternas sammanlagda värde är högst 2 000 euro och där försäljningen av lotterna och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillställning (mindre lotterier)."

Utskottet påpekar att (bara en sammanslutning enligt 5 § och) en skolklass eller motsvarande studiegrupp har rätt att anordna ett mindre lotteri med stöd av 27 § 2 mom. Det betyder att kommersiella företag inte alls kan anordna sådana lotterier som avses i lotterilagen. Grundlagsutskottet menar att rätten att anordna mindre lotterier bör utsträckas till att omfatta också andra frivilliga hobbygrupper utöver skolklasser och studiegrupper.

Förvaltningsutskottet anser det vara på sin plats att också de anställda på arbetsplatsen och etablerade hobbygrupper får ordna småskaliga lotterier. Även om begreppen de anställda på arbetsplatsen och etablerad hobbygrupp lämnar rum för tolkning, uppstår det enligt utskottet inte något samhällsligt problem om lotterierna tillåts i den nedan föreslagna formen. I dagsläget torde det vara vanligt att man på arbetsplatser ordnar små lotterier vid bland annat julfester och donerar avkastningen till allmännyttig verksamhet. Genom de kompletterande reglerna vill utskottet också undvika onödiga anmälningar om små lotterier till polisen.

Med stöd av det ovan sagda föreslår utskottet att till 27 § läggs ett nytt 4 mom. som följer: "*De anställda på en arbetsplats eller en etablerad hobbygrupp får utan tillstånd enligt 25 § 1 mom. och redovisningsskyldighet enligt 30 § i syfte att främja sin rekreations- eller hobbyverksamhet eller allmännyttig verksamhet inom sig ordna varulotterier, där lotternas sammanlagda värde är högst 500 euro och där försäljningen av lot-*

terna och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillställning (minilotterier)".

28 §. *Det praktiska anordnandet av varulotterierna.* I 3 mom. 3 punkten föreslås bli bestämt att bland annat en person som av sannolika skäl misstänks eller har blivit dömd för ett brott som äventyrar hans eller hennes trovärdighet inte får utses till den som i praktiken anordnar ett varulotteri. Utskottet föreslår här en ändring som inte påverkar den svenska versionen.

Utskottet konstaterar att också fysiska personer i praktiken kan stå som arrangörer för varulotterier. Även om lagförslaget kräver att fysiska personer skall uppfylla vissa kriterier, är det enligt utskottet absolut nödvändigt att bevaka att sakerna sköts på ett tillförlitligt sätt.

29 §. *Tillsyn över lottning och underrättelse om resultatet av lottningen.* Utskottet föreslår följande tillägg i 29 § 1 mom.: "och minilotterier".

Dessutom föreslår utskottet att det i 2 mom. nämns att statsrådet skall utfärda förordningen.

30 §. *Redovisning och rättelse av redovisningen.* Utifrån omständigheter som grundar sig på praktiska erfarenheter av varulotterier föreslår utskottet en sådan ändring i 30 § 1 mom. att tidsfristen för att avge redovisning förlängs från fyra till fem månader räknat från den tidpunkt då varulotteritillståndet upphör att gälla. Det betyder att tidsfristen för att slutföra lotteriet fortfarande är fem månader precis som nu.

I förslaget till lotteriförordning, som ingår som bilaga till propositionen, indelas i redovisningen för varulotterier vinsterna i tre grupper, uttagna, outtagna och osålda. Utskottet vill fästa uppmärksamheten på att det kan vara svårt att skilja åt outtagna och osålda lotter. Därför kunde det med fördel prövas om denna distinktion kunde slopas i förordningen.

När det gäller 30 § 3 mom. vill utskottet fästa uppmärksamheten på den flexibla tolkningen av orden "personer som hör till sammanslutningen". Festtalaren vid en tillställning skulle exempelvis i detta sammanhang anses höra till sammanslutningen.

31 §. *Särskilda bestämmelser om gissningstävlingar.* Med hänvisning till 6 punkten i den allmänna motiveringen och detaljmotiveringen till nya 24 § föreslår förvaltningsutskottet att 31 § i lotterilagen ändras totalt och får följande lydelse:

"Den som anordnar en gissningstävling skall göra en skriftlig anmälan om tävlingen minst fem dagar innan den anordnas.

Anmälan om en gissningstävling som anordnas inom ett enda härad skall göras till polisinrättningen i det härad där tävlingen anordnas. Anmälan om en gissningstävling som anordnas inom flera härad eller inom ett eller flera län skall göras till den länsstyrelse inom vars område arrangören har sin hemort.

En gissningstävling får pågå i högst sex månader.

Som gissningsobjekt i en gissningstävling får användas bara ett fenomen eller ett sakförhållande som på förhand noggrant kan avgränsas. Som gissningsobjekt får inte användas ett lottat resultat. Ingen får känna till det rätta svaret i gissningstävlingen under den tid lotterna säljs.

Tillståndsmyndigheten kan förbjuda anordnande av en gissningstävling, om det finns grundad anledning att misstänka att den som anordnar gissningstävlingen bryter mot bestämmelserna om anordnande av gissningstävlingar."

Utskottet påpekar i detta sammanhang att bestämmelserna om gissningstävlingar inte hindrar affärsföretag från att anordna gissningstävlingar utan insats även i framtiden.

Vidare påpekar utskottet att gissningstävlingar omfattas av bestämmelserna om mindre lotterier och minilotterier i 27 § 1, 2 och 4 mom. Enligt dem behöver anmälan om mindre gissningstävlingar inte göras till myndigheten.

6 kap. Bingospel

32 §. *Bingotillstånd.* Enligt paragrafen beviljas och återkallas tillstånd att anordna bingospel av polisinrättningen i det härad där spelet anordnas. I 3 § i den gällande bingoförordningen sägs att tillstånd för bingospel beviljas endast för sökandens hemkommuns område. Här vill utskottet fästa uppmärksamheten på de problem som eventuellt kan uppstå när till exempel en idrottsförening med bingoverksamhet på programmet har ett naturligt verksamhetsområde som sträcker sig in på flera kommuners område.

33 §. *Villkor för beviljande av bingotillstånd.* Med hänvisning till det som sägs i motiveringen till 26 § 1 mom. föreslår förvaltningsutskottet att också villkoren för bingotillstånd formuleras så att de ger uttryck för bunden prövning.

35 §. *Vinster i bingospel.* Utskottet föreslår att 2 mom. godkänns med följande lydelse: "Maximivärdet av de vinster som delas ut till spelarna får inte överstiga 75 procent av värdet av den totala försäljningen under sex kalendermånader, dock så att maximivärdet av vinster som delas ut inte får överstiga 95 procent av den totala försäljningen under en enda kalendermånad."

Den nya formuleringen är smidig för bingoarrangörerna, men hindrar en osund konkurrens kring en överdimensionerad vinstutdelning.

7 kap. Varuvinstautomater

38 §. *Tillstånd till varuvinstautomat.* Förvaltningsutskottet föreslår med anledning av grundlagsutskottets utlåtande att myndighetens prövning beträffande tillstånd till varuvinstautomat formuleras så att den ger uttryck för bunden prövning.

39 §. *Varuvinster.* Utskottet föreslår att det i 39 § 3 mom. skall nämnas att det är statsrådet som utfärdar förordningen.

8 kap. Tillsynen över anordnandet av lotterier

42 §. *Tillsynen över lotterier.* Grundlagsutskottet framhåller i samband med 67 § 1 mom. 8 punkten att bestämmelsen om tillsynen över anordnandet av lotterier är alltför vagt utformad. Förvaltningsutskottet menar att ett tillräckligt effektivt system för styrning av verksamheten också kan grunda sig på anvisningar av inrikesministeriet, eftersom tillsynsuppgiftens art framgår av 42 § 1 mom. Därför föreslår utskottet att den andra meningen i 42 § 2 mom. ändras och ges följande lydelse: "Ministeriet kan ge utlåtan- den och meddela anvisningar om anordnandet av lotterier och tillsynen över anordnandet."

9 kap. Särskilda bestämmelser

47 §. *Lyftande av vinster.* Enligt 47 § 3 mom. skall vinster i varulotterier och gissningstävling- ar, med undantag för sådana varulotterier som får anordnas utan tillstånd enligt denna lag, lyftas inom tre månader efter utgången av varulot- teritillståndets giltighetstid.

Enligt 7 § i gällande förordning om varulotte- rier (824/1969) skall för uttagning av vinsterna reserveras minst två månader räknat från utgången av den för lotteriets föranstaltande utsatta tiden. Om dragningen inte har förrättats innan försäljningen av lotter har börjat, skall den äga rum senast två veckor efter det att försäljningstiden av lotterna har löpt ut. Resultatet av dragningen skall meddelas senast inom en vecka efter det dragningen har ägt rum.

Enligt utskottets uppfattning måste tidsfris- ten på två år för att lyfta en vinst, vilket svarar mot nuvarande reglering, anses vara tillräckligt lång, eftersom den också som kortast medger fem veckor för att lyfta vinsten. Därför föreslås tidsfristen i 47 § 3 mom. bli ändrad till 2 måna- der.

48 §. *Rekommendation till avgörande.* Utskot- tet föreslår att ordet "ratkaisu" i den första me- ningen i 2 mom. ersätts med "ratkaisusuoitus". Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

Paragrafens 3 mom. preciseras med att det är fråga om en förordning av statsrådet.

50 §. *Teknisk övervakning i kasinon.* I 50 § lot- terilagen föreslås rätt för den som bedriver kasi- noverksamhet att efter anmälan på förhand med hjälp av teknisk utrustning övervaka spelverk- samheten. Grundlagsutskottet har bedömt för- slaget med avseende på skyddet för privatlivet i 10 § 1 mom. grundlagen. Med tanke på säkerhe- ten i kasinon och förtroendet för spelverksamhe- ten måste det anses godtagbart att verksamheten kan övervakas med hjälp av teknisk utrustning. Det är motiverat att teknisk övervakning finns vid ingången till ett kasino samt i kundlokaler och personalens arbetsrum. Däremot anser grundlagsutskottet det inte nödvändigt för över- vakningen av spelandet att också rekreationslo- kaler övervakas tekniskt. Den föreslagna be- stämmelsen måste således ändras på denna punkt.

Med hänvisning till det som sägs i föregående stycke föreslår förvaltningsutskottet en sådan ändring i 50 § att personalens rekreationslokaler ställs utanför den tekniska övervakningen.

51 §. *Kasinots kund- och övervakningsregister.* Med stöd av 1 mom. har den som bedriver kasi- noverksamhet rätt att för övervakning av spel- verksamheten föra kund- och övervakningsre- gister. Enligt motiveringen utnyttjas övervak- nings- och kundregistret huvudsakligen vid för- säljning och marknadsföring av spelkasinos tjänster. Med tanke på att skyddet för personupp- gifter ingår i en bestämmelse om de grundläg- gande rättigheterna (10 § 1 mom. grundlagen) är bland annat registreringsbehovet ett viktigt före- mål för reglering (GrUU 14/1998 rd, FvUB 26/1998 rd), som skall framgå på lagnivå.

Enligt erhållen utredning har uttrycket om re- gistrets användningsändamål på grund av ett skrivfel fått fel betoning i motiveringen. Regist- ringen avser att ge den som bedriver kasino- verksamhet och de officiella övervakarna infor- mation om kunderna, deras spelande och eventu- ella störande uppträdande. Dessa upplysningar är nödvändiga för den som bedriver kasinoverk-

samhet för att övervakningsskyldigheten i 15 § skall kunna uppfyllas. Upplysningarna är nödvändiga också för de officiella övervakarna för att de skall kunna fullfölja den laglighetsövervakning som avses i 14 §.

Om rätt för den som bedriver kasinoverksamhet att utnyttja personuppgifter också för direktreklam och annan liknande marknadsföring bestäms inte särskilt i lotterilagen, utan i den allmänna lagen om behandlingen av personuppgifter, personuppgiftslagen (523/1999). Till denna del hänvisar utskottet till 19 § personuppgiftslagen.

54 §. Jäv och tjänsteansvar. I 54 § 1 mom. föreskrivs att angående jäv för förtroendevalda och tjänstemän vid en penningsspelssammanslutning som erhållit tillstånd att tillhandahålla penningautomater, anordna kasinospel och bedriva kasinoverksamhet gäller vad som i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) bestäms om jäv för tjänstemän. Paragrafens 2 mom. gäller tjänsteansvar för tjänstemän enligt 1 mom.

Av den allmänna motiveringen och detaljmotiveringen till 20 § framgår att en särskild proposition om understöd av avkastningen av penningautomatföreningens verksamhet (RP 75/2001 rd) har lämnats till riksdagen. I denna lag om fördelningen av avkastningen föreskrivs också om tillsynen över avkastningens användning. Bestämmelsen om tjänstemäns tjänsteansvar i 54 § 2 mom. lotterilagen måste därför strykas till den del den gäller tillsynen över understödets användning. Omformulerad lyder 54 § 2 mom. som följer: "De tjänstemän som avses i 1 mom. utför sin uppgift under tjänsteansvar när de bereder det fördelningsförslag som avses i 20 § 1 mom."

55 §. Tystnadsplikt och handlingars offentlighet. Med hänvisning till det som sägs om 54 § föreslår utskottet att bestämmelsen om tillsynen över understödets användning i 55 § stryks.

56 §. Undantag i fråga om vissa spelautomater och spelanordningar. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att det med avseende på näringsfriheten i 18 § 1 mom. grundlagen och

egendomsskyddet i 15 § 1 mom. grundlagen är problematiskt att bestämmelsen om tillstånd i 56 § 1 mom. 1 punkten lotterilagen är formulerad så att den anger att myndigheten har rätt att pröva om ett tillstånd är lämpligt eller inte. Förvaltningsutskottet föreslår att 56 § omformuleras så att den anger att myndigheten gör en juridisk prövning. Med denna ändring kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

När lagen träder i kraft används euro. Utskottet föreslår därför att den största tillåtna vinsten från anordningar, 200 mark uttrycks i euro enligt närmaste jämna belopp 35 euro.

För klarhetens skull påpekar förvaltningsutskottet att s.k. överraskningsvaruautomater inte omfattas av lotterilagen. Det är fråga om försäljningsautomater som varje gång ger köparen ett föremål som har ett mycket litet värde och som normalt kan karakteriseras som "krimskrams". Det faktum att köparen aldrig vet exakt vilket föremål han eller hon får betyder inte att försäljningen kan betraktas som lotteri.

57 §. Räkneverk för kontroll av penningrörelsen. Utskottet föreslår en precisering i lydelsen i den första meningen.

58 §. Förordnande av kontrollorgan och kontrollorganets skyldighet att lämna uppgifter. Förvaltningsutskottet föreslår att 58 § 1 mom. formuleras så att den utvisar myndighetens rättsliga prövning.

Med stöd av paragrafen förordnar inrikesministeriet på ansökan kontrollorgan som företar besiktningar av och ger godkännanden för räkneverk för kontroll av penningrörelsen. Enligt 57 § skall penning- och varuvinstautomater och spelautomater eller spelanordningar enligt 56 § vara försedda med ett räkneverk för kontroll av penningrörelsen som är besiktigat och godkänt av ett kontrollorgan. Med hänsyn till att polisen med stöd av 45 § har rätt att förbjuda användning av sådana anordningar, om det inte i dem finns räkneverk som besiktigats och godkänts av ett kontrollorgan, har kontrollorganets besiktning och godkännande klart rättsliga verkningar som riktar sig till företagaren.

Förvaltningsutskottet föreslår därför att den allmänna förvaltningsrättsliga lagstiftningen iakttas också vid ett kontrollorgans besiktning och godkännande av ett räkneverk för att garantera en god förvaltning. Utskottet föreslår följande lydelse för nya 4 mom. i 58 §:

Vid besiktning och godkännande av räkneverk för kontroll av penningrörelsen iakttas lagen om förvaltningsförfarande, språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, personuppgiftslagen och arkivlagen (831/1994). (Nytt 4 mom.)

60 §. *Uppgifter på automat och spelanordning.* Utskottet föreslår att ordet "affärssignum" i 1 mom. ersätts med "företags- och organisationsnummer".

Grundlagsutskottet framhåller att det enligt 67 § 1 mom. 1 punkten i den föreslagna lotterilagen bestäms genom förordning om de uppgifter som skall finnas på och lämnas vid försäljning av lotterna i penning- och varulotterier. I lagen finns ingen uttrycklig bestämmelse om antecknings- och informationsskyldighet, utan bestämmelserna om denna skyldighet förefaller att ingå direkt i befogenheten. Utskottet menar att grunderna för individens rättigheter och skyldigheter dock bör framgå av lagen med betryggande noggrannhet. Till lagen bör fogas grundläggande bestämmelser om vilka saker uppgifterna skall gälla.

Förvaltningsutskottet menar att det med tanke på köparnas rättssäkerhet bör anges på varje lott uppgifter om lotteriet och den som anordnar det. Upplýsningar av detta slag är bland annat vem som har fått tillstånd, hur länge tillståndet gäller, lotternas pris, antalet lotter samt antalet vinster, deras värde och typ.

Förvaltningsutskottet föreslår ett nytt 2 mom. i 60 § om de uppgifter som skall antecknas på lotterna och lämnas i samband med försäljningen: "*På varje lott eller på ett meddelande som ges gratis i samband med lottförsäljningen skall antecknas uppgifter om lotteriet, den som anord-*

nar lotteriet samt antalet vinster, deras värde och typ."

Samtidigt föreslår utskottet att paragrafrubriken ändras till: "Uppgifter på automat och spelanordning *samt på lotter*".

Med stöd av bemyndigandebestämmelsen i 67 § 1 mom. 1 punkten lotterilagen bestäms det genom förordning om de uppgifter som skall finnas på och lämnas vid försäljningen av lotterna i penning- och varulotterier.

62 §. *Förbud mot anordnande av lotterier.* Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtanden föreslår förvaltningsutskottet att 62 § 2 mom. 2 punkten i lagförslaget stryks. Med hänsyn till det preciserade regelverk som uppstått under riksdagsbehandlingen finns det inget som hindrar att momentet stryks i lagförslaget, menar utskottet.

64 §. *Lotteriförseelse.* Enligt erhållen utredning är det tvetydigt beträffande andra straffbestämmelser än de som finns i strafflagen vilket slag av tillräknande som krävs, om det inte är särskilt utsagt. För klarhetens skull föreslår förvaltningsutskottet att paragrafen preciseras så att en gärning eller försummelse som uppfyller rekvisiten är straffbar om den har utförts uppsåtligt eller av oaktsamhet.

Om 64 § 3 punkten konstaterar utskottet att momentet innehåller en hänvisning till 16 § i lotterilagen, där det egentligen föreskrivs om sådant förbudet förfarande som innebär straffhot. Enligt lydelsen i 16 § gäller förbudet dels den som bedriver penningautomatverksamhet, dels den som bedriver kasinoverksamhet. Utskottet föreslår att 64 § 3 punkten förtydligas så att den gäller den som tillåter spel, inte spelaren.

66 §. *Ändringssökande.* Med hänvisning till det som anförs om 58 § föreslår förvaltningsutskottet en sådan ändring i 66 § att ändring också i ett i 57 § avsett beslut om godkännande av ett räkneverk för kontroll av penningrörelse får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

67 §. *Närmare bestämmelser.* Vad gäller regleringen av bemyndigande att utfärda förordning hänvisar utskottet rent generellt till det som sägs i 7 punkten i den allmänna motiveringen.

67 § 1 mom. 1 punkten. Enligt 67 § 1 mom. 1 punkten i förslaget till lotterilag bestäms genom förordning om de uppgifter som skall finnas på och lämnas vid försäljningen av lotterna i penning- och varulotterier. I lagen finns ingen uttrycklig bestämmelse om antecknings- och informationsskyldighet, utan bestämmelserna om denna skyldighet förefaller att ingå indirekt i befogenheten. Grunderna för individens rättigheter och skyldigheter bör dock enligt grundlagsutskottet framgå av lagen med betryggande noggrannhet. Därför bör lagen kompletteras med grundläggande bestämmelser om vilka saker uppgifterna skall gälla.

Grundlagsutskottets utlåtande om 67 § 1 mom. 1 punkten har beaktats i föreslagna 60 §.

67 § 1 mom. 2 punkten. Utskottet föreslår att det med stöd av lagrummet genom förordning av statsrådet skall kunna bestämmas också om innehållet i en anmälan om en gissningstävling.

67 § 1 mom. 5—7 punkten. Enligt grundlagsutskottets utlåtande råder det en diskrepans mellan 67 § 1 mom. 5 punkten i den föreslagna lotterilagen och bestämmelsen om området för lag i 80 § 1 mom. grundlagen när det gäller befogenheten att utfärda förordning om skyldigheten att betala tillbaka och återkrav av understöd. För att förslaget skall kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning måste befogenheten att utfärda förordning strykas i lagförslaget, eftersom det handlar om saker som skall regleras i lag. De grundläggande bestämmelserna om återbäringskyldighet och återkrav i fråga om understöd skall ingå i lag.

Grunderna för beviljande av de understöd som betalas med avkastningen från penningspel (67 § 1 mom. 5 och 7 punkten lotterilagen) bör lämpligen bli reglerade genom lag, menar grundlagsutskottet, även om det handlar om understöd som grundar sig på prövning och inte på en lagfäst rätt. Likaså vore det på sin plats att låta även

de övriga i 67 § 1 mom. 5 punkten nämnda sakerna bli reglerade genom lag. Grundlagsutskottet understryker att den föreslagna befogenheten inte tillåter att bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter skrivs in i en förordning, exempelvis när föreskrifter om undestödsvillkoren utfärdas.

I den allmänna motiveringen och detaljmotiveringen framhålls (20, 23 och 24 §) att regeringen har avlåtit kompletterande propositioner med förslag till lagar om understöd som beviljas av avkastningen av penningautomat-, kasinospels- och kasinoverksamhet (RP 75/2001 rd) och understöd som beviljas av avkastningen av totospel (RP 65/2001 rd). I 20 och 23 § lotterilagen föreslås ändringar som redovisas närmare under de behöriga paragraferna och dessutom föreslås 24 § bli struken. Detta betyder att 67 § 1 mom. 5, 6 och 7 punkterna kan strykas som obehövliga.

67 § 1 mom. 8 punkten. Av grundlagsutskottets utlåtande framgår att fullmakten i 67 § 1 mom. 8 punkten är alltför vagt utformad. En förordning som utfärdats med stöd av fullmakten kan nämligen inte innehålla generella bestämmelser om tillsynen över anordnandet av lotterier utan bara om sådant som anknyter till tillsynsmyndigheternas uppgifter i praktiken.

Utskottet påpekar att fullmakten att utfärda förordning i den föreslagna bestämmelsen enligt erhållen utredning inte avser att ge inrikesministeriet fullmakt att meddela rättsregler som hör till grunderna för individens rättigheter eller skyldigheter eller ens i övrigt till området för lag, utan närmare anvisningar till myndigheten om tillsynen över anordnande av lotterier. Tillsynsanvisningarna kan dock i sig ha vissa verkningar för deras rättsliga ställning som anordnar lotterier.

Förvaltningsutskottet hänvisar till det som sägs om 42 § och föreslår att fullmaktsbestämmelsen i 67 § 1 mom. 8 punkten stryks.

67 § 1 mom. 10 punkten. I 67 § 1 mom. 10 punkten ingår ett bemyndigande att bestämma genom förordning om objektet i gissningstäv-

lingar. Bemyndigandet är enligt grundlagsutskottets mening onödigt fritt formulerat. Utskottet menar att det inte bör gå att föreskriva genom förordning t.ex. om vilka saker gissningstävlingar kan ordnas. Bemyndigandet måste därför preciseras eller strykas i lagen för att förslaget skall kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. De allmänna kraven i fråga om objektet i gissningstävlingar kan i förekommande fall föreskrivas genom lag.

Förvaltningsutskottet föreslår att 67 § 1 mom. 10 punkten stryks och påpekar att bestämmelser om objektet vid gissningstävlingar ingår i 31 § lotterilagen.

67 § 2 mom. Utskottet föreslår en precisering som innebär att det är fråga om en statsrådsförordning.

4. Lag om ändring av lagen om förströelseanordningar

Befogenheter att utfärda förordning. I 5 § 2 mom., 6 § 3 mom., 8 § och 17 § lagen om förströelseanordningar föreskrivs om befogenheter att utfärda förordning. Med hänvisning till den allmänna motiveringen föreslår förvaltningsutskottet att paragraferna ändras så att det framgår att det är statsrådet som får utfärda förordning.

3 a §. *Uppgifter på förströelseanordningar.* Utskottet föreslår att ordet affärssignum ersätts med "företags- och organisationsnummer".

5 §. *Förströelseanordningarnas tekniska egenskaper.* (Ny) I 1 mom. sägs att en förströelseanordning skall vara säker i fråga om konstruktion, tillbehör och övriga egenskaper. Utskottet föreslår att det i 2 mom. föreskrivs att närmare bestämmelser om de omständigheter som nämns i 1 mom. kan utfärdas genom statsrådsförordning.

6 §. *Kontroll av penningrörelsen.* (Ny) Fullmaktsbestämmelsen i 6 § 3 mom. lagen om förströelseanordningar kräver en ändring för att lagen inte föreskriver om skyldighet att upprätta

utredningar och verifikat över användningen av en förströelseanordning. Denna skyldighet ingår bara indirekt i fullmaktsbestämmelsen. Regeringen föreslår i propositionen att lagen om förströelseanordningar kompletteras med en ny 8 a § om skyldighet att upprätta utredningar och verifikat. Utskottet föreslår därför att befogenheten att genom statsrådsförordning utfärda närmare bestämmelser om räkneverken för kontroll av penningrörelsen får stå kvar i 6 § 3 mom.

Meningen är att det skall utfärdas en särskild förordning om räkneverken för kontroll av penningrörelsen. Den skall gälla räkneverken för kontroll av penningrörelsen i såväl förströelseanordningar som i spelautomater och spelanordningar enligt 56 § lotterilagen.

8 §. *Besiktning och godkännande av räkneverk för penningrörelsen.* Utskottet föreslår att 8 § 1 mom. ändras så att ett kontrollorgan som inrikesministeriet förordnat skall besiktiga och godkänna ett räkneverk för kontroll av penningrörelsen innan det tas i bruk så som bestäms genom statsrådsförordning.

För att garantera en god förvaltning föreslår utskottet att 8 § lagen om förströelseanordningar kompletteras med ett nytt 3 mom. som följer: "*Vid besiktningen och godkännandet av räkneverk för penningrörelsen skall lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), personuppgiftslagen (523/1999) och arkivlagen (831/1994) iakttas.*"

16 §. *Ändringssökande.* (Ny) Genom lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999), som trädde i kraft den 1 november 1999, upphävdes lagen om länsrätterna (1021/1974). I det sammanhanget indrogs länsrätterna och ersattes med allmänna, i 1 § lagen om förvaltningsdomstolarna nämnda förvaltningsdomstolar.

I 16 § 1 mom. lagen om förströelseapparater föreskrivs att ändring i beslut om förbud som polisen meddelat enligt 14 § i nämnda lag och om vite kan sökas genom beslut hos länsrätten. Av

1 § lagen om förvaltningsdomstolarna följer att hänvisningen till länsrätter i 16 § 1 mom. i den gällande lagen om förströelseanordningar bör ändras till en hänvisning till förvaltningsdomstol.

Utskottet föreslår att 16 § lagen om förströelseanordningar kompletteras med ett nytt 3 mom. som följer: "*I beslut enligt 8 § i denna lag om godkännande av räkneverk för penningrörelsen får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).*"

6. Lag om ändring av 3 § lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt

Regeringen föreslår ändringar i 3 § lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998). I paragrafen räknas upp vilka sammanslutningar och näringsidkare som är anmälningspliktiga. Jämfört med 10 punkten i den gällande 3 § innebär ändringen att penningsspelssammanslutningar som bedriver tippningsverksamhet uttryckligen kommer att nämnas i bestämmelsen.

Däremot föreslås ingen ändring i 6 §, som i detalj, närings- och branschvis, föreskriver om de anmälningskyldigas plikt att under vissa betingelser identifiera sina kunder. Enligt det gällande 6 § 4 mom. är identifieringen obligatorisk i samband med kasinoverksamhet, vadhållningsverksamhet och totospel. Eftersom penningsspelssammanslutningar som bedriver tippningsverksamhet blir anmälningspliktiga enligt propositionen, är det på sin plats att paragrafen kompletteras med en bestämmelse om identifieringsplikt i samband med tippningsverksamhet.

Förvaltningsutskottet föreslår följaktligen att 6 § 4 mom. 2 punkten får följande lydelse: "*2) tippnings- och vadhållningsverksamhet och totospel, om det penningbelopp som spelaren satsar per gång eller i anslutning till andra till varandra kopplade satsningar är minst 3 000 euro.*"

Dessutom föreslår utskottet att anmälningskyldigheten i 3 § 10 punkten för tipsbolagets vidkommande skall gälla all tippningsverksamhet.

8. Lag om användningen av avkastningen av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel (Ny)

8.1 Gällande lagstiftning och praxis

Enligt 3 § i den gällande lotterilagen (491/1965) går tippningsvinstmedlen till idrott och fysisk fostran samt vetenskap, konst och ungdomsfostran. I lagen ingår inte någon fördelningsnyckel utan den finns i en särskild förordning från 1982 om användningen av överskottet från penninglotteri- och tippningsspel (725/1982). I 2 § i förordningen bestäms att 36,6 procent av tippningsvinstmedlen årligen används för stödande av idrott och fysisk fostran, åtta procent för stödande av Finlands Nationalopera och tre procent för stödande av Suomen Kansallisteatteri, dock så att dessa vid behov även beviljas tilläggsunderstöd, samt återstoden för stödande av vetenskap, konst och ungdomsfostran.

Av statsfinansiella skäl har procenterna i förordningen inte kunnat tillämpas efter 1992, utan för att balansera upp statsfinanserna har regeringen varit tvungen att använda tippningsvinstmedel för statsandelar, i synnerhet till allmänna bibliotek men också för vissa andra kultur- och konstrelaterade sektorer, typ kommunal kulturverksamhet. Lagtekniskt har dessa genomförts årligen genom ett budgetlagsförfarande och i det sammanhanget har användningsändamålet utvidgats i riktning mot statsandelar för bibliotek, kommunal kulturverksamhet och bland annat konstnärsstipendier (undantagslagarna 925—928/2000 gäller till utgången av 2001). Sett ur ett finansieringsperspektiv innebär nyordningen att den procent som är öronmärkt för i synnerhet idrott och ungdomsarbete men också konst minskat och de inbesparade medlen använts för att finansiera statsandelarna och statsbidragen ovan. De tippningsmedel som går till vetenskap har inte använts för att finansiera statsandelar utan vetenskapen har trots ändringarna ovan tillskansat sig en större procentandel av tippningsvinstmedlen.

Enligt erhållen utredning finansieras cirka 80 procent av hela den statliga finansieringen av konst och kultur, idrott och ungdomsarbete med

vinstmedel från tippning. När det gäller idrottssektorn kommer 99 procent av finansieringen från tippningsvinstmedel. Också i fråga om vetenskap spelar tippningsvinstmedlen en viktig roll i finansieringshänseende, eftersom bland annat Finlands Akademi procentuellt får mer pengar av tippningsvinstmedlen för forskningsprojekt och vetenskaplig forskning än av forskningsanslagen i budgeten.

8.2 Den nya lotterilagstiftningen

En av utgångspunkterna för den nya lotterilagen var att avkastningen av lotteriverksamheten skulle användas för samma objekt som tidigare men att procentandelarna inte skulle sättas ut i lagen. Procenterna kunde enligt propositionen regleras genom förordning.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande begränsar det i sak den budgetmakt riksdagen har genom grundlagen, om fördelningen av avkastningen mellan de olika ändamålen bestäms genom en förordning av statsrådet. Utskottet menar att det vore lämpligare att i lag reglera fördelningen eller att låta riksdagen besluta om saken genom det årliga budgetförfarandet. Grundlagsutskottet förordar bestämmelser i lag.

Kulturutskottet föreslår i sitt utlåtande om lotterilagspropositionen en lag om användningen av avkastningen från penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel. I lagen ingår en fördelningsnyckel för vinstmedlen. Lagen utgår från en övergångsperiod på 10 år och under den tiden återgår den del av vinstmedlen som använts för statsandelar till bibliotek till de så kallade ursprungliga förmånstagarna.

8.3 Hur Oy Veikkaus Ab:s avkastning utvecklas

Oy Veikkaus Ab:s omsättning ökade kraftigt, i synnerhet under senare hälften av 1990-talet och ännu så sent som 1998. Men 1999 ökade omsättningen med bara 0,3 procent för att 2000 åter gå upp med 7,2 procent.

Efter hand som det finländska och utländska utbudet ökat har tipsbolagets konkurrenssituation stramats åt. Enligt bolagets delårsrapport för januari—mars 2001 var bolagets omsättning

under perioden i fråga 2 procent lägre än under motsvarande period ett år tidigare. Det kan hända att bolaget inte i år uppnår det redovisningsmål som uppställts för det. Målet är cirka 2,3 miljarder mark, det vill säga omkring 50 miljoner mark mer än i fjol.

8.4 Förvaltningsutskottets förslag

Förvaltningsutskottet föreslår en ny lag om användningen av avkastningen från penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel. I lagen föreslås ingå bestämmelser om fördelningen av tippningsvinstmedlen mellan olika bidragstagare.

1 §. Fördelning. I 1 § föreslår utskottet att anslag motsvarande avkastningen enligt 17 § 1 mom. lotterilagen av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel skall tas in i statsbudgeten så att 25 procent av avkastningen årligen används för att främja idrott och fysiskt fosteran, 9 procent för att främja av ungdomsarbete, 17,5 procent för att främja vetenskap och 38,5 procent för att främja konst, medan resterande 10 procent används för dessa ändamål i enlighet med vad som årligen bestäms i statsbudgeten. Nämda fördelning tillämpas från början av 2003.

2 §. Övergångstid. Med komplettering av 1 § föreskrivs i 2 § 1 mom. att av den avkastning av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel som tagits in i budgeten får 2003 högst 85 procent, 2004 högst 75 procent, 2005 högst 65 procent, 2006 högst 55 procent, 2007 högst 45 procent, 2008 högst 35 procent, 2009 högst 25 procent, 2010 högst 15 procent och 2011 högst 5 procent av de under respektive kalenderår för statsunderstöd till biblioteken sammanlagt beviljade anslagen användas för statsandelar enligt bibliotekslagen (908/1998).

Enligt förvaltningsutskottets modell, som grundar sig på kulturutskottets utlåtande, återgår de vinstmedel som använts för statsandelar till bibliotek under en övergångstid på tio år till konst, idrott, fysisk fostran och ungdomsarbete.

Lagen innebär att det årligen behövs ett tillskott till budgetramarna och de allmänna budgetmedlen för statsandelar till biblioteken. Det handlar om ett lika stort belopp som de statsandelar till biblioteken som lyfts över från momentet för tippningsvinstmedel. Rampåslaget skulle det första året vara 38,6 miljoner mark och därefter årligen öka kumulativt tills samtliga biblioteksstatsandelar finansieras med budgetmedel efter en övergångsperiod på tio år som följer:

38,6 miljoner mark år 1
 85,0 miljoner mark år 2
 131,5 miljoner mark år 3
 178,0 miljoner mark år 4
 224,4 miljoner mark år 5
 270,9 miljoner mark år 6
 317,3 miljoner mark år 7
 363,8 miljoner mark år 8
 410,3 miljoner mark år 9
 433,5 miljoner mark år 10.

Siffrorna är kalkylerade och grundar sig på i budgeten för 2001.

Procenterna i den av förvaltningsutskottet föreslagna lagen om användningen av avkastningen av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel för bidragstagarna enligt 1 §, nämligen 25 procent för främjande av idrott och fysisk fostran, 9 procent för främjande av ungdomsarbete, 17,5 procent för främjande av vetenskap och 38,5 procent för främjande av konst, beräknas på den totala avkastningen, från vilken i enlighet med 2 § 1 mom. dragits av statsandelarna till biblioteket. Utskottet vill i detta sammanhang understryka att biblioteksanslagen bör hålla en adekvat nivå inte bara under övergångstiden utan också därefter.

De i lagen föreslagna procenterna lämnar kvar 10 procent av de totala vinstmedlen minskade med statsandelarna till bibliotek i enlighet med

2 § 1 mom. Denna andel får fritt disponeras i budgeten.

År 2002 gäller ett förfarande enligt 2 § 2 mom., med andra ord sker fördelningen enligt vad som bestäms i statsbudgeten.

3 §. *Ikraftträdande.* I paragrafen ingår bestämmelser om ikraftträdandet. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2002 såsom nämns i motiveringen till 2 §.

Motionen

Med hänvisning till den allmänna motiveringen föreslår utskottet att lagmotion LM 12/2000 rd förkastas.

Lagstiftningsordning

Förvaltningsutskottet har beaktat de konstitutionella anmärkningarna i grundlagsutskottets utlåtanden och följaktligen kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet vördsamt

att det andra, tredje, femte och sjunde lagförslaget godkänns utan ändringar,

att det första, fjärde och sjätte lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag 1—3),

att nytt åttonde lagförslag godkänns (Utskottets nya lagförslag),

att lagmotion LM 12/2000 rd förkastas och

att tre uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden 1—3).

Utskottets ändringsförslag 1

1.

Lotterilag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Tillämpningsområde och definitioner

1 §
(Som i RP)

2 §

Definition av lotteri

I denna lag avses med lotteri en sådan verksamhet (*utesl.*), där deltagandet sker mot vederlag och deltagarna har möjlighet att få en vinst med penningvärde som helt eller delvis baserar sig på slumpen. Som vederlag betraktas inte deltagarens postavgifter, lokal- eller fjärrsamtalsavgifter eller motsvarande kostnader för anmälan om deltagande i lotteriet som inte kommer lotteriarrangören till godo.

(2 mom. som i RP)

Vad som föreskrivs om lotterier i denna lag gäller också

1) lotterier som anordnas utomlands, om lotterier i dem säljs eller förmedlas i Finland och

2) lotterier som anordnas i landskapet Åland, om lotterier i dem säljs eller förmedlas också annanstans i Finland. (Nytt 3 mom.)

3 §

Definition av formerna för anordnandet av lotterier

I denna lag avses med
(1—9 punkten som i RP)

10) *bingospel* ett lotteri där deltagandet sker på en för spelet godkänd plats och där vinnare är

de som enligt spelreglerna meddelar att deras bingobricka eller motsvarande verifikat i elektronisk form upptar de lottade numren i den ordning som spelreglerna föreskriver och där deltagarna kan vinna varor eller present- eller köpkort som kan bytas ut mot varor eller tjänster, samt

(11 punkten som i RP)

4 §

(Som i RP)

2 kap.

Allmänna bestämmelser om lotterier

5 §

Rätt att anordna lotterier

(1 mom. som i RP)

Den som i landskapet Åland anordnar lotterier per telefon eller via Internet eller någon annan jämförlig datateknisk tillämpning skall se till att en person som är stadigvarande bosatt inom riket inte här kan delta i sådana lotterier. (Nytt 2 mom.)

Ålands länsstyrelse kan på framställning av inrikesministeriet förordna att den som bryter mot sin förpliktelse enligt 2 mom. skall uppfylla den samt förena förordnandet med vite. (Nytt 3 mom.)

6 §

(Som i RP)

7 §

Allmänna förutsättningar för beviljande av tillstånd

Tillstånd att anordna ett lotteri kan beviljas sådana sammanslutningar eller stiftelser som avses i 5 §, om

(1 punkten som i RP)

2) det *inte* är *uppenbart oändamålsenligt* med hänsyn till allmänt intresse att lotteriet anordnas, samt

3) *tillståndsmyndigheten inte har grundad anledning att misstänka att sökanden handlar i strid med bestämmelserna om lotteriverksamhet.*

(2 mom. som i RP)

8 §

Återkallande av tillstånd

Tillstånd att anordna ett lotteri kan återkallas, om tillståndshavaren i väsentlig mån har handlat i strid med *en med tanke på anordnande av lotterier juridiskt betydelsefull lag* eller tillståndsvillkoren eller om tillståndshavaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av tillstånd.

9 och 10 §

(Som i RP)

3 kap.

Penningspelsverksamhet

11 §

(Som i RP)

12 §

Penningspelssammanslutningarna

(1 mom. som i RP)

Genom förordning av statsrådet bestäms om organisationsformen och förvaltningen för en penningspelssammanslutning som bedriver verksamhet enligt 11 § 2 mom. 2 punkten.

13 §

Villkor och bestämmelser som skall tas in i penningspelstillstånd

Ett penningspelstillstånd skall innehålla följande villkor för penningspelssammanslutningens verksamhet:

1) penningspelssammanslutningen får inte bilda eller förvärva andra bolag än sådana som behövs för dess penningspelsverksamhet eller förvärva aktier i dem eller överlåta aktier i dessa bolag till en ny ägare utan tillstånd av det ministerium som (*utesl.*) skall behandla ärenden gällande fördelningen av sammanslutningens avkastning,

(2 och 3 punkten som i RP)

(2—4 mom. som i RP)

14 §

(Som i RP)

15 §

Förhindrande av och förbud mot spelande i ett kasino

Den som bedriver kasinoverksamhet får inte ge någon *som (utesl.)* är yngre än 18 år eller *som är uppenbart påverkad av alkohol eller något annat rusmedel* tillträde till ett kasino *och skall* avlägsna en sådan person från ett kasino.

(2 och 3 mom. som i RP)

16 §

Särskilda bestämmelser om penningautomater och kasinospel

Den som bedriver penningautomatverksamhet får inte upplåta en penningautomat för spel åt någon som uppenbart är under 15 år. *En person som är under 15 år får dock spela på en penningautomat i närvaro av en myndig person som tillhör samma familj och med dennes samtycke.* Den som bedriver kasinoverksamhet får inte låta någon som uppenbart är under 18 år spela kasinospel.

(2 mom. som i RP)

4 kap.

Avkastningen av penningspelsverksamhet

17 §

Avkastningens ändamål

Avkastningen av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel används för att främja idrott och fysisk fostran, vetenskap, konst och ungdomsarbete. *Om fördelningen av avkastningen mellan dessa ändamål föreskrivs särskilt genom lag.*

(2 och 3 mom. som i RP)

18 §

Upptagande av avkastningen i statsbudgeten

I statsbudgeten tas varje år in ett anslag som uppskattas motsvara

(1 och 2 punkten som i RP)

3) den genom förordning av statsrådet angivna andel av det sammanlagda beloppet av penninginsatserna som den penningspelsammanslutning som anordnar totospel intäktför till staten för året i fråga samt de medel som återgår för ny utdelning.

19 §

Redovisning av avkastningen

En penningspelssammanslutning skall redovisa avkastningen från penningspelsverksamheten till det ministerium som (*utesl.*) skall behandla ärenden gällande fördelningen av sammanslutningens avkastning, enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet.

20 §

Beslut om fördelningen av avkastningen

Den penningspelssammanslutning som bedriver penningautomat-, kasinospels- och kasinoverksamhet lägger fram ett förslag för statsrådet om fördelningen av de understöd som skall

delas ut av dess avkastning (*fördelningsförslag*). Statsrådet beslutar om fördelningen av understöden. *Om ledningen och övervakningen av beredningen av fördelningsförslaget samt om förfarandet i anknytning till beredningen av förslaget föreskrivs särskilt genom lag.*

Jord- och skogsbruksministeriet beslutar om fördelningen av de understöd som skall delas ut av avkastningen från totospel. *Om grunderna för beviljande av understöd, om förfarandet och tiderna för fördelning av avkastningen samt om användningen av avkastningen av totospel för främjande av hästuppfödning och hästsport föreskrivs särskilt genom lag.*

21 och 22 §

(Som i RP)

23 §

Betalning av de understöd som delas ut av avkastningen och tillsyn över användningen

Om utbetalningen av understöd som beviljas av avkastningen av penningspel och om tillsynen över understödens användning föreskrivs särskilt genom lag.

(2 och 3 mom. *utesl.*)

24 §

(Utesl.)

5 kap.

Varulotterier

24 § (Ny)

Bestämmelse om tillämpningsområdet i fråga om gissningstävlingar

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas med undantag för 25 § också på gissningstävlingar.

25 §

(Som i RP)

26 §

Villkor för beviljande av varulotteritillstånd

Varulotteritillstånd (*utesl.*) beviljas sådana sammanslutningar eller stiftelser som avses i 5 §, om

(1 och 2 punkten som i RP)

3) vinsternas sammanlagda värde motsvarar minst 35 procent av lotternas sammanlagda försäljningspris och den minsta vinstens värde motsvarar minst lottens pris och värdet av de lotter som ges som vinst inte ingår i det ovan föreskrivna minimivärdet på vinsterna.

(2 mom. som i RP)

27 §

Undantag i fråga om rätten att anordna och delta i varulotterier

En sammanslutning eller stiftelse som avses i 5 § får utan tillstånd enligt 25 § 1 mom. under de förutsättningar som anges i 7 § anordna varulotterier där lotternas sammanlagda värde är högst 2 000 euro och där försäljningen av lotterna och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillställning (*mindre lotterier*).

(2 och 3 mom. som i RP)

De anställda på en arbetsplats eller en etablerad hobbygrupp får inom sig utan tillstånd enligt 25 § 1 mom. och redovisningsskyldighet enligt 30 § i syfte att främja sin rekreations- eller hobbyverksamhet eller allmännyttig verksamhet ordna varulotterier, där lotternas sammanlagda värde är högst 500 euro och där försäljningen av lotterna och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillställning (minilotterier). (Nytt 4 mom.)

28 §

Det praktiska anordnandet av varulotterier

(1 och 2 mom. som i RP)

Till den som i praktiken anordnar varulotterier får inte utses

(1 och 2 punkten som i RP)

3) en person, sammanslutning eller stiftelse som är försatt i konkurs eller en person som meddelats näringsförbud eller som av sannolika skäl misstänks eller som har blivit dömd för ett sådant brott som äventyrar hans eller hennes trovärdighet som den som i praktiken anordnar varulotteriet.

29 §

Tillsyn över lottning och underrättelse om resultatet av lottningen

Lottningen och blandandet av lotterna vid varulotterier, med undantag av mindre lotterier och minilotterier enligt 27 §, skall ske under tillsyn av en företrädare för polisinspektionen i det härad där lottningen sker eller notarius publicus.

Innehavaren av ett varulotteritillstånd, den som anordnar ett lotteri som avses i 27 § 1 mom. och en i 27 § 2 mom. avsedd myndig person som ansvarar för anordnandet av ett lotteri är skyldiga att underrätta dem som del tagit i lotteriet om resultatet av lottningen. Närmare bestämmelser om sättet och tidpunkten för underrättelsen samt om dess innehåll och bilagor utfärdas genom förordning av statsrådet.

30 §

Redovisning och rättelse av redovisningen

Den som erhållit ett varulotteritillstånd skall avge redovisning för varulotteriet. Redovisningsperiod är tillståndsperioden. Redovisningen skall inom fem månader från det att varulotteritillståndet upphört att gälla tillställas tillståndsmyndigheten, som skall granska den.

(2 och 3 mom. som i RP)

31 §

Särskilda bestämmelser om gissningstävlingar

Den som anordnar en gissningstävling skall göra en skriftlig anmälan om tävlingen minst fem dagar innan den anordnas.

Anmälan om en gissningstävling som anordnas inom ett enda härad skall göras till polisinspektionen i det härad där tävlingen anordnas. Anmälan om en gissningstävling som anordnas inom flera härad eller inom ett eller flera län bör göras till den länsstyrelse inom vars område anordnaren har sin hemort. (Nytt 2 mom.)

En gissningstävling får pågå i högst sex månader. (Nytt 3 mom.)

Som gissningsobjekt i en gissningstävling får användas bara ett fenomen eller ett sakförhållande som på förhand noggrant kan avgränsas. Som gissningsobjekt får inte användas ett lottat resultat. Ingen får känna till det rätta svaret i gissningstävlingen under den tid lotterna säljs. (Nytt 4 mom.)

Tillståndsmyndigheten kan förbjuda anordnande av en gissningstävling, om det finns grundad anledning att misstänka att den som anordnar gissningstävlingen bryter mot bestämmelserna om anordnande av gissningstävlingar. (Nytt 5 mom.)

6 kap.

Bingospel

32 §
(Som i RP)

33 §

Villkor för beviljande av bingotillstånd

Bingotillstånd (*utesl.*) beviljas en i 5 § avsedd sammanslutning eller stiftelse, om
(1—3 punkten som i RP)
(2 mom. som i RP)

34 §
(Som i RP)

35 §

Vinster i bingospel

(1 mom. som i RP)

Maximivärdet av de vinster som delas ut till spelarna får inte överstiga 75 procent av värdet av den totala försäljningen under sex kalendermånader, dock så att maximivärdet av de vinster som delas ut inte får överstiga 95 procent under en enda kalendermånad.

36 och 37 §
(Som i RP)

7 kap.

Varuvinstautomater

38 §

Tillstånd till varuvinstautomat

(1 mom. som i RP)

Tillstånd till varuvinstautomat söks skriftligt. Tillstånd (*utesl.*) beviljas för högst ett år.

Tillstånd (*utesl.*) beviljas en i 5 § avsedd sammanslutning eller stiftelse under de förutsättningar som anges i 7 §.

39 §

Varuvinster

(1 och 2 mom. som i RP)

Genom förordning av statsrådet bestäms om maximivärdet av en varuvinst.

40 och 41 §
(Som i RP)

8 kap.

Tillsynen över anordnandet av lotterier

42 §

Tillsynen över lotterier

(1 mom. som i RP)

Inrikesministeriet ansvarar för den riksomfattande tillsynen över anordnandet av lotterier och för statistikföringen gällande lotteriverksamhet.

ten. Ministeriet kan ge utlåtanden och meddela anvisningar om anordnandet av lotterier och tillsynen över anordnandet.

(3 mom. som i RP)

43—46 §
(Som i RP)

9 kap.

Särskilda bestämmelser

47 §

Lyftande av vinster

(1 och 2 mom. som i RP)

Vinster i varulotterier och gissningstävlingar, med undantag för sådana varulotterier som får anordnas utan tillstånd enligt denna lag, skall lyftas inom två månader efter utgången av varulotteritillståndets giltighetstid.

48 §

Rekommendation till avgörande

(1 och 2 mom. som i RP)

Genom förordning av statsrådet kan bestämmas närmare om ansökan om en rekommendation till avgörande och de utredningar som skall bifogas ansökan, tidsfristen för ansökan om en rekommendation till avgörande samt innehållet i en rekommendation.

49 §
(Som i RP)

50 §

Teknisk övervakning i kasinon

Efter anmälan på förhand har den som bedriver kasinoverksamhet rätt att med hjälp av teknisk utrustning övervaka spelverksamheten genom observation och fotografering i ingången till kasinot, i kasinots kundlokaler, samt i kasinopersonalens arbetslokaler. Ovan nämnda rätt

till teknisk övervakning gäller inte personalens rekreationslokaler eller sociala utrymmen.

51—53 §
(Som i RP)

54 §

Jäv och tjänsteansvar

(1 mom. som i RP)

De tjänstemän som avses i 1 mom. utför sin uppgift under tjänsteansvar när de bereder det fördelningsförslag som avses i 20 § 1 mom. (*utesl.*)

(3 mom. som i RP)

55 §

Tystnadsplikt och handlingars offentlighet

I fråga om tystnadsplikt och offentlighet i en penningsspelssammanslutning i samband med de åligganden och handlingar som hör till beredningen av det fördelningsförslag som avses i 20 § 1 mom. och beslutsfattandet gällande förslaget (*utesl.*) gäller vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

56 §

Undantag i fråga om vissa spelautomater och spelanordningar

Utan hinder av 5 och 7 § beviljar polisinspektionen i det härad där spelautomaten eller spelanordningen placeras

1) en fysisk person, en sammanslutning eller en stiftelse som avses i 1 § lagen angående rättighet att idka näring (*utesl.*) tillstånd att mot en avgift ställa till allmänhetens för fogande lyckohjul vilka snurras för hand och sådana före den 1 juni 1970 anskaffade spelautomater och spelanordningar som i vinst kan ge spelaren varor eller andra förmåner med penningvärde eller spelmarker som kan bytas ut mot sådana, och

2) en nöjespark eller ett tivoli (*utesl.*) tillstånd att mot en avgift ställa till allmänhetens förfogande sådana spelautomater och spelanordningar som avses i 1 punkten, varuvinstautomater samt sådana andra spelautomater och spelanordningar som i vinst kan ge spelaren varor.

Värdet av en vinst från en spelautomat eller spelanordning som avses i 1 mom. får inte överstiga 35 euro.

Tillstånd beviljas för högst ett år.
(4 mom. som i RP)

57 §

Räkneverk för kontroll av penningrörelsen

Om avgiften för användningen av penningautomater *eller* varuvinstautomater eller i 56 § avsedda spelautomater och spelanordningar inkasseras med hjälp av en anordning som startar automaten eller spelanordningen (*myntlås*), skall automaten eller spelanordningen vara försedd med ett sådant räkneverk för kontroll av penningrörelsen som är besiktigt och godkänt av ett kontrollorgan som inrikesministeriet förordnat. Räkneverket skall på ett tillförlitligt sätt registrera uppgifter om de avgifter som användningen av anordningen avkastat. Över de uppgifter som registreras skall uppgöras verifierat, som skall förvaras på det sätt som bestäms om förvaring av bokföringsmaterial.

58 §

Förordnande av kontrollorgan och kontrollorganets skyldighet att lämna uppgifter

Inrikesministeriet förordnar på ansökan kontrollorgan som företar besiktningar av och ger godkännanden för sådana räkneverk för kontroll av penningrörelsen som avses i denna lag. Förordnande (*utesl.*) ges ett organ som har till uppgift att företa tekniska besiktningar av anordningar. Förordnande (*utesl.*) ges för högst fem år.

(2 och 3 mom. som i RP)

Vid besiktning och godkännande av räkneverk för kontroll av penningrörelsen iakttas lagen om förvaltningsförfarande, språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, personuppgiftslagen och arkivlagen (831/1994). (Nytt 4 mom.)

59 §
(Som i RP)

60 §

Uppgifter på automat och spelanordning samt på lotter

På penningautomater och varuvinstautomater samt på sådana spelautomater och spelanordningar som avses i 56 § skall på synlig plats anges namnet på den som bedriver verksamhet med automaten eller spelanordningen samt kontaktuppgifter och *företags- och organisationsnummer*.

På varje lott eller på ett meddelande som ges gratis i samband med lottförsäljningen skall antecknas uppgifter om lotteriet, den som anordnar lotteriet samt antalet vinster, deras värde och typ. (Nytt 2 mom.)

61 §
(Som i RP)

62 §

Förbud mot anordnande av lotterier

(1 mom. som i RP)

Det är förbjudet att

(1 punkten som i RP)

(2 punkten *utesl.*)

(2 och 3 punkten som 3 och 4 punkten i RP)

(3—5 mom. som i RP)

63 §
(Som i RP)

64 §

Lotteriförseelse

Den som *uppsåtligen eller av oaktsamhet* (1 och 2 punkten som i RP)
3) bryter mot vad som i 16 § bestäms om åldersgränser för att få spela,
(4—8 punkten som i RP)
skall för *lotteriförseelse* dömas till böter.

65 §
(Som i RP)

66 §

Ändringsökande

Ändring i ett förvaltningsbeslut och ett i 57 § avsett beslut om godkännande av ett räkneverk för kontroll av penningrörelsen söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

67 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet bestäms om (1 punkten som i RP)
2) innehållet i tillståndsansökan och *en anmälan enligt 31 §* samt innehållet i tillståndsbesluten,
(3 och 4 punkten som i RP)
(5—8 punkten *utesl.*)
(5 punkten som 9 punkten i RP)
(10 punkten *utesl.*)
(6 punkten som 11 punkten i RP)
Genom förordning av statsrådet kan bestämmas om de ministerier som skall sköta de uppgifter som enligt denna lag ankommer på ministerier.

10 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

68 och 69 §
(Som i RP)

Utskottets ändringsförslag 2**4.****Lag****om ändring av lagen om förströelseanordningar**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 10 februari 1995 om förströelseanordningar (164/1995) 5 § 2 mom., 6 § 3 mom., 7, 8 och 9 § samt, (*utesl.*) 10 § 3 mom., 16 § 1 mom. och 17 §, fogas till lagen nya 3 a och 8 a § samt till 16 § ett nytt 3 mom. som följer:

3 a §

Uppgifter på förströelseanordningar

På en förströelseanordning skall på synlig plats anges namnet på den som bedriver verksamhet med förströelseanordningen samt kon-

taktuppgifter och utövarens *företags- och organisationsnummer*.

5 § (Ny)

Förströrelseanordningarnas tekniska egenskaper

— — — — —
Närmare bestämmelser om de omständigheter som nämns i 1 mom. kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Kontroll av penningrörelsen

— — — — —
Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om räkneverken för kontroll av penningrörelsen.

7 §
(Som i RP)

8 §

Besiktning och godkännande av räkneverk för penningrörelsen

Ett kontrollorgan som inrikesministeriet förordnat skall så som bestäms genom förordning av statsrådet besiktiga och godkänna ett räkneverk för kontroll av penningrörelsen.

(2 mom. som i RP)

Vid besiktningen och godkännandet av räkneverk för kontroll av penningrörelsen skall lagen

om förvaltningsförfarande (598/1982), språklagen (148/1922), lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), personuppgiftslagen (523/1999) och arkivlagen (831/1994) iakttas. (Nytt 3 mom.)

8 a, 9 och 10 §
(Som i RP)

16 § (Ny)

Ändrings sökande

Ändring i beslut om förbud som polisen meddelat enligt 14 § och om vite kan sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

— — — — —
I beslut enligt 8 § i denna lag om godkännande av räkneverk för kontroll av penningrörelsen får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). (Nytt 3 mom.)

17 § (Ny)

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

—————
Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

Utskottets ändringsförslag 3

6.

Lag

om ändring av 3 § lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 januari 1998 om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998) 3 §
10 punkten *och* 6 § 4 mom. som följer:

3 §

Anmälningsskyldiga

Anmälningsskyldiga enligt denna lag är

10) penningsspelssammanslutningar som avses i 12 § 1 mom. lotterilagen (/) och som bedriver tippnings-, vadhållnings-, totospels- eller kasinoverksamhet samt näringsidkare eller sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i sådana *tippnings- och vadhållningsspel* och sådana totospel som avses i lotterilagen,

6 § (Ny)

Identifieringsskyldighet

Den som är anmälningsskyldig enligt 3 § 10 punkten skall konstatera sina kunders identitet i samband med

- 1) kasinoverksamhet samt
- 2) *tippnings- och vadhållningsverksamhet* och totospel, om det penningbelopp som spelaren satsar per gång eller i anslutning till andra till varandra kopplade satsningar är *minst 3 000 euro*.

Ikraftträdelsebestämmelsen

(Som i RP)

Utskottets nya lagförslag

8.

Lag**om användningen av avkastningen av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Fördelning

Anslag motsvarande avkastningen enligt 17 § 1 mom. lotterilagen (/) av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel skall anvisas i statsbudgeten och fördelas enligt följande:

- 1) 25 procent för att främja idrott och fysisk fostran,
- 2) 9 procent för att främja ungdomsarbete,
- 3) 17,5 procent för att främja vetenskap,
- 4) 38,5 procent för att främja konst, samt
- 5) 10 procent för ändamålen i 1—4 punkten på det sätt som årligen närmare bestäms i statsbudgeten.

2 §

Övergångstid

Utan hinder av 1 § får anslag i statsbudgeten för statsandelar enligt bibliotekslagen (904/1998) åren 2003—2011 finansieras med avkastningen av penninglotterier samt tipp-

nings- och vadhållningsspel högst enligt procentsatsena i tabellen nedan

År avkastningen av penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel får användas för statsandelar enligt bibliotekslagen, i procent av de i statsbudgeten anvisade anslagen för ändamålet

2003	85
2004	75
2005	65
2006	55
2007	45
2008	35
2009	25
2010	15
2011	5

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 § och 1 mom. i denna paragraf, anvisas anslagen enligt 1 § år 2002 för de i paragrafen avsedda ändamålen på det sätt som närmare bestäms i statsbudgeten.

3 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Utskottets förslag till uttalanden

1 *Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de samhälleliga konsekvenserna av lotterier kontinuerligt hålls under uppsikt och att tillsynen över lotterier görs organisatoriskt enhetlig och tilldelas betryggande resurser samt att det samtidigt i anknytning till tillsynsorganisationen tillsätts exempelvis ett delegationsliknande organ i stället för den nuvarande varulotterinämnden för att åtminstone bedöma det ändamålsenliga med anordnandet av lotterier. Dess uppgiftsområde skall vara mera omfattande än den nuvarande varulotterinämndens.*

2 *Riksdagen förutsätter att regeringen sörjer för att en uppföljning görs av hur den nya lagstiftningen fungerar i fråga om varulotterier och bingospel och också i övrigt med hänsyn till allmännyttiga sammanslutningars, såsom idrottsföreningars, medelsinsamling, och vid behov vidtar lagberedningsåtgärder om uppföljningen ger anledning till det.*

3 *Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det görs en särskild utredning om den nya lotterilagstiftningen behöver kompletteras med nationella respektive internationella regler för lotterier på näten och om sådana kan införas.*

Helsingfors den 13 juni 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Pertti Turtiainen /vänst
medl. Nils-Anders Granvik /sv (delvis)
Rakel Hiltunen /sd (delvis)
Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd (delvis)
Paula Lehtomäki /cent
Hannes Manninen /cent (delvis)

Kirsi Ojansuu /gröna (delvis)
Heli Paasio /sd
Aulis Ranta-Muotio /cent (delvis)
Pekka Ravi /saml
Petri Salo /saml
Arto Seppälä /sd (delvis)
Kari Urpilainen /sd (delvis)
Jari Vilén /kok (delvis)
ers. Pekka Nousiainen /cent (delvis).

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Ossi Lantto.

Till grundlagsutskottet

Ärende: Begäran om kompletterande utlåtande i anknytning till grundlagsutskottets utlåtande GrUU 23/2000 rd (regeringens proposition med förslag till lotterilag samt till vissa lagar som har samband med den, RP 197/1999 rd)

1. Avgränsning av begäran om utlåtande

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande GrUU 23/2000 rd att förslaget till lotterilag kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning bara om utskottets konstitutionella anmärkningar om bestämmelserna om tillståndsprövning (26, 33 och 38 § samt 56 § 1 mom. 1 punkten och 58 § 1 mom.), gissningstävlingar (31 §), förbud mot reklam för lotterier (62 § 2 mom. 1 och 2 punkten), delegering av lagstiftningsmakt (27 § 1 mom. och 67 § 1 mom. 5 och 10 punkten) samt bestämmelserna om penningspelssammanslutningars förvaltningsuppgifter beaktas på lämpligt sätt.

Förvaltningsutskottet begär ett kompletterande utlåtande (s.k. a-utlåtande) av grundlagsutskottet till den del det är fråga om grundlagsutskottets konstitutionella anmärkningar om 1) gissningstävlingar (31 § i förslaget till lotterilag) och 2) förbud mot reklam för lotterier (62 § 2 mom. 1 och 2 punkten) i förslaget till lotterilag. Förvaltningsutskottet anför längre fram sina egna preliminära ställningstaganden till hur de konstitutionella frågorna kan lösas i vanlig lagstiftningsordning med hänsyn till lagstiftningsmålen för dessa frågor i regeringens proposition. Utskottets preliminära ställningstaganden bygger i stor utsträckning på det som inrikesministeriet uttalat om de konstitutionella frågorna i sitt genmäle till de sakkunnig-utlåtanden som lämnats till förvaltningsutskottet.

I övriga delar framställer förvaltningsutskottet inte någon begäran om kompletterande utlåtande.

2. Gissningstävlingar

2.1 Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande GrUU 23/2000 rd att tillståndsplikten och den regionala begränsningen av rätten att anordna gissningstävlingar måste slopas. Ställningstagandet kan ha påverkats av att regeringen i sin proposition kanske inte gett en tillräckligt uttömmande beskrivning av grunderna för tillståndsplikten eller de samhälleliga konsekvenser som en slopad tillståndsplikt kan ge upphov till. Därför vill förvaltningsutskottet med stöd av erhållen utredning ge en utförligare och noggrannare beskrivning av dessa omständigheter för att det skall kunna föreskrivas om tillståndsplikt för gissningstävlingar utifrån regeringens proposition.

2.2 Förvaltningsutskottets preliminära förslag till detaljreglering jämte motivering

Enligt 3 § 9 punkten i förslaget till lotterilag avses med gissningstävling ett varuloteri där deltagaren har möjlighet att genom gissning angående gissningsobjektet, dock inte angående idrottstävlingar eller andra tävlingar, vinna varor eller present- eller köpkort som kan bytas ut mot varor eller tjänster.

I den gällande lotterilagstiftningen saknas begreppet gissningstävling. Trots detta har många allmännyttiga sammanslutningar redan mycket länge anordnat gissningstävlingar.

Eftersom ingenting har föreskrivits om gissningstävlingar har tillståndsmyndigheterna iakttagit en varierande praxis visavi rätten att anordna gissningstävlingar. Vissa polisinsrättningar har ansett att allmännyttiga sammanslutningar i brist på bestämmelser kan anordna lokala gissningstävlingar utan tillstånd av myndigheterna. Andra polisinsrättningar har stannat för att gissningstävlingar i brist på bestämmelser inte alls

kan anordnas. De flesta polisdistrikt har medgett varulotteritillstånd för gissningstävlingar. Men en allmänt gällande tolkning har varit att affärsföretag inte kan anordna gissningstävlingar mot vederlag.

En enhetlig praxis visavi rätten att anordna gissningstävlingar kräver att det föreskrivs om gissningstävlingar i lag.

Med stöd av den föreslagna lotterilagen kan allmännyttiga sammanslutningar anordna gissningstävlingar inom ett häradsämbetes område efter att ha utverkat varulotteritillstånd för det. Gissningstävlingar är ett slags varulotterier och därför ha tillståndsplikten i fråga om den ansetts vara logisk jämfört med rätten att anordna varulotterier och lämplig med hänsyn till behovet av att övervaka verksamheten.

Förslaget om regional begränsning av rätten att anordna gissningstävlingar har bara avsett att på lagnivå befästa rådande praxis som understryker verksamhetens lokala karaktär.

För att skillnaden till tippnings-, vadhållnings- och totospel, som är penningspel, skall vara klar har det ansetts vara på sin plats att bestämma att gissningstävlingar inte får gälla idrottstävlingar och andra tävlingar, som traditionellt har utgjort objekt för dessa penningspel.

Gissningstävlingar som anordnas som mindre lotterier föreslås inte bli omfattade av tillståndsförfarandet.

Grundlagsutskottet har ansett att gissningstävlingar inte är på samma sätt förknippade med risker för missbruk och sociala konsekvenser som hasardspel med pengar eller annan omfattande lotteriverksamhet. Detta ställningstagande kan delvis ha påverkats av att regeringen i propositionens motivering inte beskriver riskerna för missbruk i samband med gissningstävlingar i behövlig omfattning.

Förvaltningsutskottet har den uppfattningen att gissningstävlingar är förknippade med vissa risker för missbruk som kan ha en skadlig inverkan på allmännyttiga sammanslutningars medelinsamling också i ett vidare sammanhang.

Objektet för en gissningstävling skall vara ett saktillstånd eller ett fenomen. I vanliga varulotterier säkerställs en pålitlig lottdragning genom

myndighetsövervakning. Enligt de föreslagna bestämmelserna med propositionen skall vinnaren i en gissningstävling också fastställas under myndigheternas tillsyn. Detta ger dock inte tillräckliga garantier för att det inte vore mycket lätt att fuska i en gissningstävling. Om objektet för en gissningstävling är en viss situation, till exempel hur många föremål av ett visst slag det finns i en behållare eller hur mycket de väger, kan någon få reda på saken och utnyttja denna information i syfte att fuska och få vinsten åt sig själv eller någon annan.

Gissningstävlingar är alltid också förknippade med en risk för manipulering. Gissningstävlingen må sedan gälla ett saktillstånd eller ett fenomen, men det är fullt möjligt att någon för att få vinsten för sig själv kan inverka på det saktillstånd eller det fenomen som är objekt för gissningstävlingen på ett sätt som gör det omöjligt för andra att vinna.

Enligt utredning till förvaltningsutskottet är gissningstävlingar i själva verket förknippade med en betydligt större risk för missbruk än vanliga varulotterier. Den ekonomiska betydelsen av risken för missbruk ökar i proportion till omfattningen av det område där gissningstävlingar anordnas och antalet tävlingskuponger som finns till salu. Risken kan dock minskas i väsentlig grad genom att myndighetstillstånd ställs som krav för att anordna tävlingar. Tillståndet kan förknippas med vissa villkor för objektet för en gissningstävling och för att tävlingen anordnas på ett tillförlitligt sätt.

Om tillståndsplikten slopas och ersätts med ett anmälningsförfarande blir det möjligt för diverse "ad hoc-föreningar" som grundats som allmännyttiga sammanslutningar, men som i verkligheten tjänar enskilda intressen, att förvärva ett betydande kapital. Ett anmälningsförfarande garanterar inte myndigheterna adekvata möjligheter att bedöma om en tilltänkt gissningstävling över huvud taget tjänar någon allmännyttig medelinsamling.

För att åskådliggöra frågan ges ett må hända överdrivet men i princip fullt möjligt praktiskt exempel på en gissningstävling, som bara anmäls.

Exempel: Tre personer grundar en förening med syftet att främja surfingintresset i vårt land. Föreningens styrelse utgörs av de befintliga medlemmarna. Enligt föreningens stadgar upp-tas nya medlemmar bara genom enhälligt beslut av styrelsen. Föreningen beslutar anordna en riksomfattande gissningstävling för att samla medel till stöd för föreningen. Objektet för gissningstävlingen är antalet metallkulor i ett slag-fast, men genomskinligt och förseglat kärl på en offentlig plats. Huvudvinsten är mycket värdefull egendom (t.ex. en sportbil värd 700 000 mk). Den som vill delta måste lösa in en tävlingkupong värd 20 mark. Det finns 100 000 kuponger till salu, vilket betyder att det sammanräknade försäljningsvärdet är 2 000 000 mark. Intäktsmålet är 1,0 miljoner mark. Även om målet aldrig uppnås fullt ut är det sannolikt att syftet med föreningen får ett betydande kapitaltillskott.

Myndigheterna får visserligen information om de influtna medlen genom föreningens redovisning. Men detta garanterar inte att medlen används för det uppgivna ändamålet. Inte ens medlemskontrollen inom ramen för föreningsautonomin garanterar att medlen i strid med anmälan till myndigheter inte oavkortade används till exempel för att främja medlemmarnas välfärd.

Förvaltningsutskottet har den uppfattningen att om bristfälligt övervakade gissningstävlingar av ovan beskrivet slag ökar i antal är detta ägnat att undergräva allmänhetens tilltro till hela metoden att samla in medel och försämrar därmed behörigen verksamma, speciellt lokalt förankrade allmännyttiga sammanslutningars möjligheter att samla in medel.

Om denna typ av verksamhet ökar, kan den rubba allmänhetens tilltro också till allmännyttiga sammanslutningars medelsinsamling i övrigt.

En övergång från tillstånd till anmälningar minskar inte i nämnvärd grad myndighetsbyråkratin eller kostnaderna för de sammanslutningar som anordnar gissningstävlingar. Sammanslutningarna vore tvungna att lämna en skriftlig anmälan motsvarande en tillståndsansökan till myndigheten och betala en behandlingsavgift i

enlighet med inrikesministeriets beslut om avgifter för polisens prestationer.

Förvaltningsutskottet anser att gissningstävlingar är förknippade med sådana samhälleliga risker för den allmänna ordningen som bör anses ge rätt att utfärda bestämmelser som inskränker verksamheten (dvs. som gäller tillstånd). Detta slag av rättsliga bestämmelser måste anses berättigade med hänsyn till tvingande omständigheter som har med allmänintresset att göra, såsom konsumentskydd, bekämpande av fusk och missbruk, skyddande av den allmänna moralen, inskränkning av efterfrågan på turspel och finansieringen av verksamheter som betjänar det allmänna intresset.

Med stöd av det ovan anförda anser förvaltningsutskottet att tillståndsplikten för gissningstävlingar inte bör slopas.

Om myndighetstillstånd kunde ställas som villkor för att få anordna gissningstävlingar vore det inget problem att slopa den territoriella begränsningen. På gissningstävlingar skulle i så fall tillämpas samma bestämmelser om tillståndsansökan, tillsyn över lottnings och redovisning som på vanliga varulotterier.

Om den territoriella begränsningen avskaffas vore det lämpligt att också gissningstävlingar i likhet med vanliga varulotterier anförtros den som i praktiken anordnar varulotterier enligt 28 § i lagförslaget.

Samtidigt som tillståndsplikten bibehålls kunde nuvarande 31 § i den föreslagna lagen tas in i föreslagna 24 §.

Med hjälp av en ny bestämmelse om tillämpningsområdet kunde gissningstävlingarnas karaktär av varulotteri tydliggöras. De allmänna villkor på lagnivå för objektet för en gissningstävling som grundlagsutskottet förutsätter kunde tas in i föreslagna 31 §.

Föreslagna 24 § kunde lyda som följer:

24 §

Bestämmelse om tillämpningsområdet i fråga om gissningstävlingar

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas också på gissningstävlingar.

Föreslagna 31 § kunde lyda som följer:

31 §

Allmänna villkor för gissningsobjektet

Som gissningsobjekt i en gissningstävling får användas bara ett fenomen eller sakförhållande som på förhand noggrant kan avgränsas. Som gissningsobjekt får inte användas ett lottat resultat. Ingen får känna till det rätta svaret i en gissningstävling medan försäljningen av lotterna pågår.

3 Förbud mot att anordna lotterier

3.1 Grundlagsutskottets utlåtande och förvaltningsutskottets preliminära förslag till bestämmelse

I sin bedömning av förslagen till bestämmelser om förbud mot att göra reklam för utomlands eller på Åland anordnade lotterier i 62 § 2 mom. 1 och 2 punkten i förslaget till lotterilag anser grundlagsutskottet att de sträcker sig omotiverat långt som kommunikationsinskränkande bestämmelser. Utskottet menar att reklam för lagliga lotterier på Åland och utomlands inte bör förbjudas i lag.

Vidare framhåller grundlagsutskottet att det bör utredas om det behövs nationella respektive internationella regler för lotterier på nätet och om sådana kan införas.

Förvaltningsutskottet anser preliminärt att grundlagsutskottets konstitutionella anmärkningar blir beaktade om 62 § 2 mom. 2 punkten i lagförslaget stryks och om förslaget kompletteras med nya 2 § 3 mom. och 5 § 2 mom. I nya 2 § 3 mom. skall föreskrivas att tillämpningsområdet för lotterilagen också omfattar sådana utomlands anordnade lagliga lotterier för vilka lotter säljs eller förmedlas i Finland. På lagligen anordnade lotterier på Åland tillämpas analogt fastlandets lotterilag när lotter i dessa lotterier säljs annanstans i Finland utanför Åland.

I fråga om lotterier som anordnas med stöd av nya 5 § 2 mom. med anlitande av Internet eller någon annan jämförlig datateknisk tillämpning iakttas lotterilagen oberoende av var den som anordnar spelet är etablerad i det fall att en spelare kan delta i det i Finland.

3.2 Förvaltningsutskottets preliminära förslag till detaljerad reglering jämte motivering

3.2.1 Allmänt

Förvaltningsutskottet konstaterar att grundlagsutskottets ståndpunkt att förbud mot reklam för utomlands och på Åland lagligen anordnade lotterier och kriminaliseringen av dem innebär omotiverat långtgående begränsningar och leder till att den som utomlands eller på Åland lagligen anordnar spel framför allt genom förmedling av datakommunikationsnätet etablerar sig i Finland på ett sätt som kan jämföras med sammanslutningar som anordnar spel inom riket. Om reklam för utländska penningspel tillåts förändras deras ställning som anordnar penningspel inom riket. Om reklamförbudet avskaffas kan det i själva verket betyda att penningspelsmonopolet bryts.

Den rådande penningspelspolitiken framgår av lotterilagstiftningen. I vår penningspelspolitik ingår att bedöma vilket slag av spel som tillhandahålls, hur många spel som tillhandahålls, med vilka redskap spelen spelas och för vem de tillhandahålls. I penningspelspolitiken ingår också att utreda och förebygga eventuella sociala olägenheter som är förknippade med penningspel.

Ytterst få metoder att begränsa utbudet av penningspel i datanätet står till buds. Det som sker på Internet är inte bundet av statsgränser. Verksamheten på Internet är än så länge till stor del juridiskt oreglerad. EU har visserligen utfärdat ett direktiv om elektronisk handel, vilket som bäst genomförs på nationell nivå. Direktivet gäller dock inte penningspel.

I praktiken förefaller de finska myndigheter precis som myndigheterna i andra länder att helt sakna medel att begränsa utbudet av möjligheter att delta i främmande penningspel, om den ser-

ver som förmedlar utbudet befinner sig utanför landets gränser. Därför är begränsningar i reklamen nästan den enda metoden att kontrollera utbudet. För den nationella penningsspelspolitiken är det utomordentligt viktigt att det kvantitativa och kvalitativa utbudet av spel kan påverkas med legislativa medel.

För att värna den nationella penningsspelspolitiken ser förvaltningsutskottet det som ytterst viktigt att saken kan regleras på ett sätt som avskaffar de konstitutionella hindren för att helt förbjuda reklam för främmande penningsspel i Finland. I detta syfte föreslår förvaltningsutskottet preliminärt att den föreslagna lotterilagen kompletteras med nya 2 § 3 mom. och 5 § 2 mom. Samtidigt kunde 62 § 2 mom. 2 punkten strykas som obehövlig.

3.2.2 Nya 2 § 3 mom.

Nya 2 § 3 mom. kunde lyda som följer:

Vad som föreskrivs om lotterier i denna lag gäller också

1) lotterier som anordnas utomlands, om lotteri i dem säljs eller förmedlas i Finland, och

2) lotterier som anordnas i landskapet Åland, om lotteri i dem säljs eller förmedlas också annatstans i Finland.

3.2.3 Motiveringen till nya 2 § 3 mom. 1 punkten

Om lagstiftningsbehörighetens territoriella dimension

Det kan ses som en hävdvunnen folkrättslig princip att varje stat i regel utövar sin lagstiftningsbehörighet bara inom sitt eget område. Statens lagstiftningsbehörighet kan därför inte utan en uttrycklig internationell konvention utsträckas till verksamhet i en annan stat bara på den grunden att någon effekt eller konsekvens av denna verksamhet framträder inom Finlands jurisdiktionsområde. Däremot kan effekterna och konsekvenserna av en verksamhet inom en annan stats område inom Finlands jurisdiktionsområde i re-

gel regleras genom finländsk lagstiftning. Undantag från denna huvudregel kunde visserligen följa av folkrättsliga åtaganden som är bindande för Finland, t.ex. EU-lagstiftningen. Bestämmelserna om anordnande av lotterier har inte harmoniserats och därmed kommer denna inskränkning inte i fråga.

Om lagstiftningen i vissa länder

I många länder råder förbud mot att anordna utländska eller otillåtna lotterier. I en del länder råder också förbud mot att främja försäljning av lotteri i lotterier som anordnas utomlands eller utan tillstånd. Nedan analyseras utifrån erhållen utredning förbuden i norsk, svensk och dansk lotterilagstiftning. De lämpar sig som exempel framför allt av två orsaker. För det första är lagstiftningen i dessa länder i vissa delar rätt ny och för det andra har de i princip ett likadant monopol på rätten att anordna penningsspel som i vår lotterilagstiftning. Nedan framförs också vissa iakttagelser om inskränkningar i reklamen i den brittiska lotterilagstiftningen.

Norges nya lotterilag (Lov om lotterier) trädde i kraft den 1 januari 2001. Enligt dess 16 § är det förbjudet att förmedla eller marknadsföra lotteri i sådana lotterier som inte fått tillstånd enligt 13 §. Enligt 27 § döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot förbudet i 16 § till böter eller fängelse i högst ett år. I grova fall kan fängelse i längst 3 år dömas ut.

Tillstånd att anordna lotterier kan också beviljas en utländsk sammanslutning. Intäkterna måste dock användas för att främja allmännyttig verksamhet i Norge.

I 13 § lagen om penningsspel (Lov om penge-spill 28.8.1992 nr 103) föreskrivs att försäljning av spelkuponer är tillåten i fasta försäljningslokaler för en sammanslutning som fått tillstånd eller en lottförsäljare som ingått avtal med sammanslutningen. Enligt 15 § kan brott mot 13 § bestraffas med böter eller fängelsestraff i längst 3 månader. Också försök att sälja spelkuponer i strid med 13 § är straffbart. Motsvarande bestämmelse ingår i 5 § lagen om penninglotterier (Lov om pengelotteri 4.6.1976 nr 39).

I norsk lagstiftning finns inget egentligt förbud mot att anordna eller förmedla lotter i utländska lotterier. Men eftersom utländska lotterier de facto anordnas utan tillstånd blir de förbjudna och straffbara. I norsk lagstiftning finns inte heller något särskilt förbud mot att främja försäljning av lotter i utländska lotterier. Marknadsföringen av lotter i utländska lotterier är de facto också förbjuden på grund av att lotterierna saknar tillstånd.

Enligt 19 § numera upphävda i den svenska lotterilagen (1982:1011) var det förbjudet och straffbart att i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte främja olovliga eller utom landet anordnade lotterier. Det var förbjudet att främja utländska lotterier även om det var lagligt att anordna dem i de länder där de anordnades. I den nya lotterilagen (Lotterilagen SFS 1994:1000) finns inget motsvarande förbud. Men 54 § lotterilagen, som innehåller straffbestämmelser, ändrades (1998:1475) såtillvida att det åter blev förbjudet och straffbart att främja utom landet anordnade lotterier. Bestämmelsen ändrades genom att den kompletterades med ett nytt 2 mom. efter det att en engelsk vadslagningsbyrå hade börjat bjuda ut vadhållningsspel på Internet och per telefax i en kiosk på Stockholms järnvägsstation.

Enligt den reviderade 54 § i lotterilagen döms den som i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte uppsåtligen främjar deltagande i ett utom landet anordnat lotteri till böter eller fängelse i högst sex månader, om främjandet särskilt avser deltagande från Sverige.

Den danska lotterilagen är från 1869 och därmed redan mycket gammal. Men lagen har kompletterats med många nya speciallagar. En totalrevidering av lotterilagstiftningen är på gång. Precis som i Norge är det viktigaste med reformen att det inrättas en särskild lotteriinspektion.

Med stöd av 2 § lotterilagen är lotterier anordnade utom landet förbjudna och straffbara. Enligt 10 § i "vadhållningslagen" (Lov om visse spil, lotterier og væddemål), som kompletterar lotterilagen döms den som anordnar vadhållning utan tillstånd eller förmedlar möjlighet att delta i vadhållning utomlands (... samt formidling af

deltagelse i udenlandske væddemål) till böter eller fängelse i längst ett år.

I 42 § 1 mom. i den brittiska lotterilagen (Gaming Act 1968 ch 65) föreskrivs att reklam för lotterier i regel är förbjuden. Förbudet gäller i princip alla lotterier och alla typer av reklam. Undantag är dock mindre underhållningsbetonade lotterier som anordnas av en allmännyttig aktör och vissa typer av AWP-automatspel (AWP = amusement with prizes), som får hållas tillgängliga för allmänheten i förströelsesyfte mot betalning efter tillstånd från myndigheterna.

Enligt 42 § 1 mom. c-punkten lotterilagen får ingen göra reklam för lotterier med insatser som är avsedda för deltagare i Storbritannien och som anordnas i Storbritannien eller någon annanstans. Enligt 42 § 4 mom. gäller 1 mom. dock inte publicering av reklam i en tidning som helt eller delvis distribueras utanför Storbritannien.

Slutsats

Med ovan beskrivna formulering gäller nya 2 § 3 mom. 1 punkten klart bara verksamhet som äger rum inom Finlands jurisdiktionsområde och verkningarna inom detta område. Det kan kanske ses som en självklarhet att vår lagstiftningsbehörighet bara omfattar lagskipning inom rikets gränser. Brott mot lotterilagen är straffrättsligt sanktionerat och därför förutsätter den straffrättsliga legitimitetsprincipen i 8 § grundlagen för sin del att lagens tillämpningsområde anges exakt. Därmed blir legitimitetsprincipen beaktad i den föreslagna bestämmelsen.

3.2.4 Motiveringen till nya 2 § 3 mom. 2 punkten

Den materiella tillämpningen av lagstiftningen på Åland och fastlandet har i regel lösts så att rikets författningar får vika, om det med stöd av landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § självstyrelselagen för är föreskrivet om en sak genom landskapets författningar. Territoriellt kan landskapets bestämmelser tillämpas bara inom landskapets område såsom föreskrivs i 2 § 1 mom. självstyrelselagen.

Landskapet Åland har självständig lagstiftningsbehörighet i lotterifrågor. Utifrån princi-

pen om territoriell tillämpning ovan kan rikets lagstiftningsbehörighet inte utsträckas till lotterier som anordnas i landskapet på den grunden att någon effekt eller konsekvens av verksamheten kommer fram inom rikets jurisdiktionsområde. Det bör dock noteras att effekter och konsekvenser av verksamhet i landskapet inom rikets jurisdiktionsområde kan regleras genom rikets lagstiftning.

Försäljning och främjande av försäljning av lotter i lotterier enligt åländsk lagstiftning på fastlandet vore i sig förbjudet redan med stöd av föreslagna 62 § 2 mom. 1 punkten på den grunden att tillstånd enligt lotterilagstiftningen i riket att anordna sådana lotterier inte har utverkats. Den territoriella tillämpningen av lotteribestämmelserna medger således inte i sig olika tolkningar. För klarhetens skull kan det i alla fall vara skäl att ta in en särskild bestämmelse i lagen om att tillämpningsområdet för rikets lotterilag också omfattar lotterier anordnade i landskapet Åland, om lotter i dem säljs eller förmedlas också annanstans i Finland.

3.2.5 Nya 5 § 2 mom.

Nya 5 § 2 mom. kunde lyda som följer:

Lotterier, som spelarna deltar i med anlitande av telefon, Internet eller någon annan jämförbar datateknisk tillämpning, anses vara anordnade också i Finland, om spelaren kan delta i dem i Finland.

3.2.6 Motiveringen till nya 5 § 2 mom.

Omkring 1 000 olika aktörer som erbjuder penningsspel har numera sina hemsidor på Internet. Utbudet av utländska penningsspel är mycket stort och spelen lättillgängliga. Också penningstransaktionerna fungerar nuförtiden på ett tillförlitligt sätt. Den tekniska utvecklingen har gett upphov till en situation där spel från ett område med en annan rättsordning kan erbjudas i Finland och förbudet mot försäljning av lotter i lotterier anordnade utom landet kan kringgå. Trots att lotterierna är lagliga i ursprungslandet, är det

förbjudet att anordna dem i Finland, eftersom tillstånd att anordna dem inte har utverkats av en finländsk myndighet. Om den uppkomna situationen accepteras som ett faktum, trots att anordnande av lotterierna enligt vår nationella lagstiftning kunde anses förbjudet, uppstår ett läge där Finland de facto avstår från sin rätt att i egenskap av självständig stat lagstifta också om anordnande av lotterier. Spel som erbjuds över Internet skapar problem också när det gäller lotteribeskattningen och intäkterna av lotterier.

Förvaltningsutskottets uppfattning är att Internet bara är ett instrument som möjliggör anordnande av lotterier på ett nytt sätt. Spelen är antingen samma spel som redan tidigare erbjudits över traditionella försäljningskanaler eller sådana tillämpningar av spel som utvecklats ur tidigare spel och anpassats till en datormiljö. Därför bör Internet inte betraktas som en distributionskanal som avviker från normala distributionskanaler för spel i relation till tillämpningsområdet för nationella bestämmelser.

Som framhållits i samband med 2 § 3 mom. ovan kan Finland utsträcka sin lagskipningsbehörighet till lotterier anordnade över Internet utom landet på den grunden att effekterna av spelen framträder inom Finlands jurisdiktionsområde. För klarhetens skull och oberoende av det som anförts om Internets egenskaper föreslår utskottet preliminärt att också lotterier anordnade över Internet föreskrivs falla inom lotterilagens tillämpningsområde, om det är möjligt att delta i dem i Finland. Med denna formulering omfattar lagens räckvidd inte sådana utom landet anordnade lotterier som det inte går att delta i i Finland. Inte heller bör sådana utom landet anordnade lotterier som det inte är möjligt att delta i i Finland tas upp inom ramen för straffbestämelsen i föreslagna 17 kap. 16 a § strafflagen.

Ovan relaterade ändringar i lagförslaget innebär att 62 § 2 mom. 2 punkten i den föreslagna lagen kan strykas som obehövlig. Därmed blir nuvarande 3 punkten 2 punkten och 4 punkten 3 punkten. I så fall måste också regeringens förslag till ändring av 17 kap. strafflagen ändras.

Samtliga av de ovan redovisade ändringarna i 2, 5 och 62 § avser att garantera att Finland i

egenskap av självständig stat kan utöva sin rätt att besluta vilka spel som får anordnas inom landet, vem som får spela dem och hur verksamheten skall beskattas och intäkterna av spelen användas. De föreslagna bestämmelserna garanterar inte i sig att bestämmelserna kan tillämpas och övervakas effektivt. Å andra sidan bör det noteras att någon effektivare reglering än lagstiftning inte är tänkbar.

Helsingfors den 27 april 2001

På förvaltningsutskottets vägnar

Matti Väistö
ordförande

Ossi Lantto
utskottsråd